

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1128623

BAKALÁRSKA PRÁCA

2010

Peter Lelkes

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

**ŠPECIÁLNE DRUHY ÚVEROV PRE FARMÁROV A ICH
VÝVOJ NA SLOVENSKU VO VYBRANOM
POĽNOHOSPODÁRSKOM PODNIKU**

BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program:
Študijný odbor:
Školiace pracovisko:
Školiteľ:

Manažment podniku
3.3.16 Ekonomika a manažment podniku
Katedra financií
Zuzana Čierna, Ing., PhD.

NITRA, 2010

Peter Lelkes

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Peter Lelkes vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Špeciálne druhy úverov pre farmárov a ich vývoj na Slovensku vo vybranom poľnohospodárskom podniku“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. mája 2010

Peter Lelkes

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcel pod'akovať Ing. Zuzane Čiernej, PhD. za odborné vedenie a za cenné pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Základným predpokladom fungovania každého podnikateľského subjektu v trhovom hospodárstve v ktorom pohyb peňazí sprostredkuje pohyb produktov je zabezpečovanie jeho financovania. Významným a nezastupiteľným zdrojom zabezpečovania financovania i podnikov so zameraním na poľnohospodársku činnosť sú popri samofinancovaní t. j. využití vlastných zdrojov vytvorených v priebehu hospodárenia, respektívne dotácií zo štátneho rozpočtu a z fondov Európskej Únie rôzne úverové zdroje. Hlavným cieľom bakalárskej práce je analyzovať rôzne fondy úverových zdrojov, ako aj ich vývoj na Slovensku a na vybranom poľnohospodárskom podniku. Odlišný charakter poľnohospodárskej prvovýroby v rámci ostatných odvetví národného hospodárstva, ako i jej začlenenie do Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ boli hlavnými faktormi pri vzniku a profilácii niektorých úverových produktov charakteristické a špeciálne práve pre toto odvetvie. Práca poukazuje i na aplikáciu týchto špeciálnych druhov úverov pre farmárov ale i na dostupnosť a podmienky ich získavania v prípade niektorých komerčných bánk. Dôležitým významom je hodnotenie čerpania týchto úverov na rozvoj a ekonomiku skúmaného poľnohospodárskeho podniku.

Kľúčové slová :

Financovanie poľnohospodárskych podnikov

Úverové zdroje

Špeciálne druhy úverov pre farmárov

Dostupnosť

Podmienky získavania

Abstrakt

Die Grundvoraussetzung für den Betrieb jeder Geschäftseinheit in einer Marktwirtschaft, in der die Bewegung von Geld den Verkehr von Waren vermittelt ist, die Finanzierung zu versichern. Eine wichtige und wesentliche Quelle der Finanzierung und Bereitstellung bei einem Unternehmen neben der Eigenfinanzierung ist, den Schwerpunkt auf die landwirtschaftliche Tätigkeiten bevorzugen. Die Subventionen aus dem Staatshaushalt und Fonds aus verschiedenen Quellen der Europäischen Union sind auch sehr nützlich. Das Hauptziel der Arbeit ist nicht nur die verschiedene Quellen der Gelder zu analysieren sondern auch ihre Entwicklung in der Slowakei und in dem ausgewählten Bauernhof zu beschreiben. Die unterschiedliche Natur der landwirtschaftlichen Primärproduktion von anderen Sektoren der Volkswirtschaft, sowie seine Integration in die Gemeinsame Agrarpolitik der EU und das Profil der Kredit-Produkte und einige Besonderheiten gerade für diesen Sektor waren die wichtigsten Faktoren bei der Entwicklung. Die Arbeit bezieht sich auch auf die Anwendung dieser speziellen Arten von Krediten für Landwirte, sowie auch auf die Verfügbarkeit und Konditionen der Gewährung bei einiger Geschäftsbanken. Ein wichtiger Punkt ist die Bewertung dieser Darlehen für die Entwicklung und Ekonomie in der ausgewählten landwirtschaftlichen Unternehmen.

Schlagwörter :

Landwirtschaftliche Finanzierung

Quellen von Krediten

Spezielle Arten von Krediten für Landwirte

Verfügbarkeit

Bedingungen beim Kreditgewährung

Zoznam skratiek a značiek

DPH	Daň z pridanej hodnoty
DPL	Družstevné podielové listy
DS	Diskontná sadzba
EAGGF	Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond
EIB	Európska investičná banka
EÚ	Európska Únia
FO	Fyzická osoba
HD	Hovädzí dobytok
HZ	Hospodársky zvierat
IACS	Integrovaný administratívny a kontrolný systém
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession
KZ	Kýmne zmesi
LFA	Vyrovňavacie príplatky pre znevýhodnené oblasti
MP SR	Ministerstvo Pôdohospodárstva SR
NBS	Národná Banka Slovenska
NIB	Nordická investičná banka
NR SR	Národná rada SR
p. a.	per annum
PD	Pol'nohospodárske družstvo
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
PO	Právnická osoba
POP	Doplňkové priame vyrovnávacie platby
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	Plánu rozvoja vidieka
PUM	priemerná úroková miera
RV	Rastlinná výroba
SAPARD	Special accession programme for agriculture and rural development
SAPS	Jednotné platby na plochu poľnohospodárskej pôdy
SOP - PaRV	Sektorový operačný program - Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SR	Slovenská Republika

SZL	Skladiskový záložný list
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
ŠCP	Štátne cenné papiere
ŠFOZPPF	Štátny fond ochrany a zveľadňovania poľnohospodárskeho pôdneho fondu
ŠFTR	Štátny fond trhovej regulácie
ŠPFPP	Štátny podporný fond pôdohospodárstva a potravinárstva
TZL	Tovarový záložný list
VH	Výsledok hospodárenia
ŽV	Živočíšna výroba

OBSAH

ÚVOD	1
1. PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	
DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	3
1.1. Podnikové financie.....	3
1.2. Banka a banková sústava	5
1.3. Charakteristika úverov	8
1.4. Náležitosti úverov	12
2. CIEĽ PRÁCE	15
3. METODIKA PRÁCE.....	16
4. VÝSLEDKY PRÁCE	18
4.1. Charakteristika špeciálnych bankových úverových produktov v agrosektore	18
4.2. Formy bankových úverov pre farmárov vo vybraných komerčných bankách	24
4.3. Charakteristika skúmaného podniku.....	33
4.4. Analýza čerpaných bankových úverov v skúmanom podniku	38
4.5. Zhodnotenie vplyvu čerpaných bankových úverov na vývoj štruktúry zdrojov majetku a niektoré pomerové ukazovatele na skúmanom podniku	47
ZÁVER	52
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	55
PRÍLOHY	57

ÚVOD

Základným cieľom poľnohospodárstva je zabezpečiť potravinovú bezpečnosť štátu, prostredníctvom obhospodárenia poľnohospodárskej pôdy a s ňou súvisiace prírodné prostredie. Poľnohospodárstvo sa líši od ostatných odvetví národného hospodárstva tým, že je charakteristické vysokou závislosťou na vonkajších faktoroch prostredia. Výrobný cyklus v poľnohospodárstve má kolísavý charakter, ktorý preniká aj na oblasť financovania prostredníctvom nerovnomerných tokov peňažných prostriedkov. Ak berieme do úvahy celý agrokomplex, vrátane služieb a spracovateľských a iných na poľnohospodárstve participujúcich odvetví, ide s 15-percentným podielom na HDP a 17-percentným podielom na zamestnanosti o najsilnejšie odvetvie hospodárstva.

Zabezpečenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskej prvovýroby na domácom trhu i v medzinárodnom trhu prostredníctvom čím efektívnejšieho využitia prírodných, ľudských a ostatných faktorov je kľúčovou otázkou celého národného hospodárstva.

Na zabezpečenie tejto úlohy je nevyhnutnosťou aby podniky poľnohospodárskej prvovýroby mali dostatok pohotových finančných zdrojov. Táto skutočnosť platí globálne ale rôzne štáty a zoskupenia riešia problém s nedostatkom finančných zdrojov rôznymi ekonomickými systémami, ktoré sú zamerané predovšetkým na zabezpečenie cenových úhrad, alebo kompenzačných úhrad, úhrad na trvalú udržateľnosť poľnohospodárstva a podpory exportu, na pomoc pri reštrukturalizácii hospodárskej činnosti. Tieto systémy sú veľmi rôznorodé a nie je možné jednoznačne určiť všeobecnú preferenciu toho ktorého systému. Kým poľnohospodárska politika v USA je navonok zameraná na uvoľňovanie trhových mechanizmov s tendenciou znižovať dotácie do trhu, sprevádza ju systém záruk štátu za promptný nákup základných komodít, systém kompenzácií a masívna spotrebiteľská dotácia v podobe zápornej dane z obratu. EÚ používa v rozhodujúcom meradle systém cenových úhrad v podobe intervencií a exportných dotácií s postupným prechodom na kompenzácie za obmedzenie produkcie stanovených komodít a na širšie využitie štrukturálnych fondov.

Pre financovanie poľnohospodárstva v týchto štátoch sa vytvoril priestor predovšetkým z platieb za produkciu. Úverovanie prevádzkových potrieb je iba čiastkovým doplnkovým zdrojom financovania. Vo väčšej miere sa úverovo kryjú predovšetkým investičné potreby na nákup pôdy.

Pred vstupom Slovenskej Republiky do EÚ bola štruktúra financovania agrosektoru

diametrálne odlišná od hore uvedených schém, nakoľko ekonomická sila krajiny nedovolila tieto aplikovať.

Vstup SR do EÚ výrazne ovplyvnil systém financovania poľnohospodárskych podnikov. Zaviedli sa rôzne podporné mechanizmy na administrovanie ktorých sa zriadila Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA), ktorá využíva Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS) prepojený na register pôdy LPIS. Podpory poľnohospodárstva pozostávajú z niekoľkých zložiek. Zaraďujeme k nim podpory na organizovanie trhu s komoditami, priame platby (SAPS a POP), podpory na rozvoj vidieka, dobiehajúci SAPARD, PHARE, prostriedky na záruky realizované Slovenskou záručnou bankou, všeobecné služby priamo z rozpočtu kapitoly MP SR, prostriedky intervenčnej agentúry a daňové úľavy na spotrebnej dani z motorovej nafty.

Celkové transféry do poľnohospodárstva a potravinárstva výrazne ovplyvnili správanie sa komerčných bánk, ktoré pred vstupom SR do EÚ hodnotili poľnohospodárske subjekty ako vysoko rizikové a dostupnosť prevádzkových i investičných úverov bola veľmi komplikovaná a obmedzená.

Zavedením podporných mechanizmov sa zvýšila dôvera komerčných bánk voči poľnohospodárskemu sektoru a postupne sa vytvárali špeciálne úverové produkty vo vzťahu k týmto podporným mechanizmom, ktoré výraznou mierou prispeli k zabezpečeniu prevádzky a naplneniu investičných zámerov. Zvýšila sa i všeobecná dostupnosť a zjednodušili sa podmienky získavania týchto úverových zdrojov.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je prezentovať a analyzovať rôzne formy špeciálnych úverových zdrojov a ich využitie na vybranom poľnohospodárskom podniku a poukázať na ich vplyv na vývoj ekonomických ukazovateľov.

1. PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

1.1. Podnikové financie

VLACHYNSKÝ, K (1997) charakterizuje podnikové financie ako sústavu peňažných vzťahov do ktorých podnik vstupuje pri získavaní finančných zdrojov, pri ich alokovaní a viazaní v jednotlivých zložkách majetku, pri produktívnom využívaní majetku a pri získavaní a rozdeľovaní dosiahnutých výsledkov. Podľa oblasti podnikovej činnosti ktorej sa peňažné vzťahy týkajú, ich členíme takto :

- vzťahy vznikajúce pri získavaní finančných zdrojov, s ktorými potom podnik hospodári. Sú to pôvodné vklady vlastníkov, resp. spoločníkov, ich dodatočné vklady, rôzne úverové zdroje, vlastné zdroje vytvorené v priebehu hospodárenia a v istých prípadoch aj dotácie zo štátneho rozpočtu alebo z rôznych verejných fondov či nadácií. Všetky tieto vzťahy označujeme spoločným pojmom financovanie podniku
- vzťahy spojené s umiestnením získavaných finančných zdrojov do jednotlivých zložiek majetku, a to do hmotného a nehmotného investičného majetku, finančných investícií, zásob, pohľadávok a pohotových peňažných prostriedkov označujeme ako investície
- peňažne vzťahy viažuce sa na produktívne využitie podnikového majetku t. j. vzťahy spojené s nákladmi, výnosmi, tvorbou zisku a s Cash-flow
- vzťahy zabezpečujúce rozdeľovanie dosiahnutých výsledkov hospodárenia t. j. odvod daní, výplatu podielov vlastníkov, resp. spoločníkov na zisku a ponechávanie časti zisku v podniku na financovanie jeho rozvoja (vo forme fondov zo zisku, zvýšením akciového kapitálu)

Podľa **BEŇOVEJ, E (2007)** predmet financie a mena je úvodný predmet do problematiky finančnej vedy. Nadväzujú naň ďalšie predmety z oblasti finančnej vedy. Financie a mena ako úvodný predmet do problematiky finančnej vedy objasňuje všeobecné, základné otázky financií a meny. Financie a mena sú dve ekonomické kategórie, ktorých existencia a pôsobenie v národnom hospodárstve bezprostredne vyplýva z jestvovania ekonomickej kategórie peniaze. Peniaze v národnom hospodárstve sa prejavujú dvojako :

1. v podobe peňažnej zásoby,
2. v podobe peňažných operácií

Peňažnou zásobou sa vo finančnej vede i finančnej praxi rozumejú reálne peniaze, t. j. peňažné prostriedky hotovostné i bezhotovostné v domácej alebo zahraničnej mene.

Prostredníctvom peňažných operácií dochádza ku kvantitatívnym alebo kvalitatívnym zmenám peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov alebo národného hospodárstva ako celku. Peňažné operácie, ktorých výsledkom je zmena peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov, označujeme ako finančné operácie, tvoria obsahovú náplň pojmu financie. Peňažné operácie, ktorých výsledkom je zmena peňažnej zásoby národného hospodárstva, nazývame menové operácie, tie tvoria obsahovú náplň pojmu mena.

Na základe **SEDLÁKA, M. (2007)** transformačný proces v podnikoch ako hospodáriacich subjektov má vecnú a peňažnú stránku. Vecne sa začína získavaním výrobných faktorov, potom nasleduje ich zapájanie do produktívnej činnosti, ktorej výsledkom sú tovary a služby pre trh. Celý proces má aj druhú – peňažnú stránku. Jeho pohyb sprostredkovávajú peniaze, deje sa reťazením nespočetných aktov kúpy a predaja.

Peňažné vzťahy tvoriace obsah financií podniku môžeme členiť podľa viacerých kritérií.

Podľa charakteru členíme peňažné vzťahy na: rozpočtové, úverové, poisťovacie, sekuritné a realizačné.

MAJDÚCHOVÁ, H – NEUMANNOVÁ, A (2008) konštatujú, že pod financovaním podniku rozumieme získavanie a použitie kapitálu. Zahŕňa teda všetky procesy tvorby, rozdeľovania a používania finančných prostriedkov podniku. Rozoznáva niekoľko hľadísk, podľa ktorých môžeme druhy financovania klasifikovať.

Podľa pravidelnosti financovania rozlišujeme :

Bežné financovanie – spočíva v zabezpečovaní a vynakladaní peňazí na bežnú prevádzku podniku, t.j. na nákup materiálu, paliva, energie, výplatu miezd, platenie daní, prepravného, poistného a pod. Toto financovanie súvisí prevažne s obežnými aktívami, ktorých súhrn sa v literatúre nazýva hrubý prevádzkový kapitál.

Mimoriadne financovanie – uskutočňuje sa napr. pri zakladaní podniku, združovaní alebo sanácii podniku, likvidácii podniku.

Podľa pôvodu finančných prostriedkov rozoznávame :

financovanie vlastným kapitálom

financovanie cudzím kapitálom

samofinancovanie

Podľa doby viazanosti kapitálu rozoznávame financovanie :

dlhodobé, keď je zdrojom zvyčajne vlastný kapitál, dlhodobý cudzí kapitál
krátkodobé, keď sú zdrojom financovania, napr. krátkodobé dodávateľské úvery

Podľa **SERENČEŠA, P (2008)** finančné riadenie riešiacie otázky podnikových financií je organickým spojením dvoch procesov :

finančné rozhodovanie

organizovanie finančných procesov

Finančná stratégia zahŕňa opatrenia sledujúce dosahovanie dlhodobějších, zásadnejších cieľov:

- rozpoznanie a formulovanie potrebnej zmeny,
- vyhľadávanie možných riešení,
- vyhodnotenie jednotlivých alternatív z hľadiska výnosnosti a rizikovosti riešení,
- prijatie rozhodnutia

Operatívne finančné riadenie je prioritne zamerané do vnútra podniku a zahŕňa predovšetkým krátkodobé , každodenné organizovanie finančných procesov v podniku.

Finančná politika podniku určuje spôsob aplikácie princípov finančného riadenia v konkrétnom podniku.

- Zlaté pravidlo financovania - Zdroje, ktorými sú jednotlivé zložky majetku finančne kryté by mali byť podniku k dispozícii minimálne v čase, v ktorom je príslušná zložka majetku v podniku viazaná.
- Zlaté bilančné pravidlo – Podstata spočíva v tom, aby dlhodobo viazaný majetok bol financovaný kapitálom, ktorý má podnik trvale alebo dlhodobo k dispozícii. Označuje sa ako konsolidovaný finančný zdroj.

1.2. Banka a banková sústava

ÁRENDÁŠ , M (2007) vysvetľuje, že na efektívne fungovanie každého vyspelého ekonomického systému sú nevyhnutne potrebné finančné inštitúcie, sprostredkujúce pohyb peňažných fondov od veriteľov k dlžníkom. Ich súčasťou je banková sústava alebo depozitné inštitúcie, ktoré prijímajú vklady a poskytujú úvery (patria sem komerčné banky, sporiteľne, úverové združenia a pod.)

Finančným sprostredkovateľom je finančná inštitúcia, ktorá si požičiava fondy od

jednotlivcov, firiem a podnikov a požičiava ich iným jednotlivcom, firmám, podnikom, čím napomáha veriteľom a dlžníkom už tým, že sa nemusia navzájom vyhľadávať a preverovať schopnosť dlžníkov splácať úver.

HORVÁTHOVÁ, E (2000) konštatuje, že usporiadanie bankových systémov jednotlivých krajín je podmienené historickým a ekonomickým vývojom, zvyklosťami a tradíciami. Bankové systémy konkrétnych krajín sú rozmanité. Existujú základné kritériálne hľadiská, na základe ktorých môžeme jednotlivé bankové systémy začleniť do týchto typov :

1. podľa existencie (absencie) inštitucionálneho oddelenia centrálnej banky od komerčných bánk
2. podľa existencie (absencie) oddelenia výkonu bankových činností od činností investičného bankovníctva

Podľa **KRUMNOW, J. - GRAMLICH, L. - LANGE, T. A. - DEWNER, T. M (2002)**, banka je všeobecný názov podniku, ktorý je špecializovaný na obchod s peniazmi. Sprostredkováva peňažné a kapitálové operácie.

Banková sústava sa skladá z týchto typov bánk :

1. Centrálna banka
 - fungujú ako banky bánk - sústreďujú peňažné rezervy a poskytujú im úver,
 - majú právo na emisie bankoviek.
2. Univerzálne banky
 - Privátna obchodná banka,
 - Družstevné banky
3. Špeciálne banky
 - Banky pre zahraničný obchod (export, import banky)
 - Investičné banky špecializované na dlhodobé financovanie podnikov
 - Reálne úverové banky poskytujúce úver zaistený nemovitosťami
 - Zvláštne odvetvové banky pre poľnohospodárstvo
 - Sporiteľne
 - Záložné

KOŠČO, T – SZOVICS, P – ŠEBO, A – TÓTH, M (2006) podstatu bankového podnikania zjednodušene definujú ako obchodovanie s cudzími prostriedkami (peniazmi). Manažment banky pritom musí rozhodnúť do akých aktivít a koľko investuje, Sú to investičné rozhodnutia, ktoré určujú rozsah a zloženie aktív banky. Ich obsahom je :

4. Riadenie aktív.
5. Aké zdroje (pasív) sa získajú na financovanie aktívnych obchodov a investičných rozhodnutí a akým spôsobom. Tieto rozhodnutia sa týkajú riadenia pasív.
6. Akú časť zisku si banka ponechá (zvýši vlastný kapitál) a koľko vyplatí akcionárom, je rozhodnutie o dividendách.

Základný princíp riadenia činnosti banky spočíva v posudzovaní každého obchodu z hľadiska rentability, solventnosti, likvidity a bezpečnosti (rizika).

Na základe **BEŇOVEJ, E (2007)** banky sa zaraďujú medzi finančné inštitúcie. Bankové systémy jednotlivých krajín sú rozmanité, ich formovanie je podmienené konkrétnymi historickými a ekonomickými podmienkami tej ktorej krajiny.

Na základe jednotlivých kritériálnych hľadísk začleňujeme bankové systémy do základných typov.

Podľa existencie inštitucionálneho oddelenia centrálnej banky od komerčných bánk rozlišujeme :

1. jednostupňový bankový systém
2. dvojstupňový bankový systém

Pre jednostupňový bankový systém je charakteristické, že jedna banková inštitúcia je nositeľom funkcií centrálnej banky a zároveň aj funkcií komerčných bánk. Jednostupňové bankové sústavy sa vyskytujú obvykle v iných než trhových podmienkach, a preto aj výkon funkcií centrálnej banky a komerčných bánk má formálny charakter.

Dvojstupňový bankový systém predstavuje štandardnú formu usporiadania moderného bankovníctva. Je charakteristický pre väčšinu vyspelých krajín. I keď existujú mnohé odlišnosti vo formách, v akých sa jednotlivé bankové systémy vyskytujú, za hlavné považujeme oddelenie centrálnej banky od komerčných bánk, vyjadrené v špecifických funkciách a cieľoch komerčných bánk oddelených od funkcií a cieľov centrálnej banky.

Podľa **SERENČÉŠA, P (2008)** obchodná banka sa zaoberá mikroekonomickými funkciami v príslušnej ekonomike, ktoré sa sústredili na bezporuchové zabezpečenie

fungovania peňažného obehu medzi podnikateľskými subjektmi a obyvateľstvom štátu. Osobitosťou bánk je skutočnosť, že pracujú najmä s cudzími zdrojmi. Okrem základného zamerania obchodná banka ponúka rôzne bankové a nebankové služby, ktoré súvisia s finančnými trhami. Predpokladom rozvoja obchodných bánk je existencia rozvinutého finančného trhu.

Podľa **PRNA, I (2000)** komerčná banka sa definuje ako podnikateľský subjekt, ktorý prijíma vklady a poskytuje úvery, pričom vykonáva aj ďalšie činnosti :

- sprostredkovanie platobného styku
- vykonávanie a správa platobných a úverových kariet, šekov a iných cenín,
- poskytovanie záruk,
- zmenárenská činnosť,
- poskytovanie bankových operácií,
- uloženie a správa cenných papierov a prenájom bezpečnostných schránok

Na základe **HORVÁTHOVEJ, E (2000)** komerčné banky predstavujú obchodno-podnikateľské subjekty, zamerané na dosahovanie zisku. Komerčná banka sa obvyčajne charakterizuje ako sprostredkovateľ presunu dočasne uvoľneného kapitálu v ekonomike od tých subjektov, ktoré majú dočasný prebytok kapitálu k tým subjektom, ktoré majú nedostatok kapitálu.

Podľa **SERENČÉŠA, P (2008)** hypotekárne banky môžeme definovať ako banky ,ktoré sa špecializujú na vykonávanie hypotekárnych obchodov. V podstate Ide o dve bankové činnosti

4. získavanie finančných zdrojov emisiou hypotekárnych záložných listov
5. poskytovanie hypotekárnych úverov, ktoré sú zabezpečené stanoveným spôsobom

1.3. Charakteristika úverov

HORVÁTHOVÁ, E (2000) poznamenáva, že v štandardných ekonomických podmienkach predstavujú bankové úverové produkty tú časť portfólia banky, ktorá produkuje najväčší podiel zisku. Pojmom bankové úverové produkty rozumieme všetky produkty, ktoré klienti využívajú na svoje financovanie. Ide teda nielen o poskytovanie peňažných prostriedkov bankou klientom, ale aj o rôzne formy garantovania alebo sprostredkovania

finančných tokov pre klienta.

ŠEBO, A (2002) charakterizuje bankový úver ako úver, ktorý poskytuje banka jednotlivým ekonomickým subjektom v peniazoch na krytie ich potrieb, s krátkou, strednou a dlhou lehotou splatnosti za stanovený, resp. dohodnutý úrok.

SERENČEŠ, P (2008) konštatuje, že poskytovanie úverov patrí medzi hlavné aktívne bankové obchody, prostredníctvom ktorých banky dosahujú rozhodujúcu časť zisku. Zároveň sú najrizikovejšími bankovými činnosťami, pretože pri ich realizácii banky často zaznamenávajú straty. Sú to spravidla dlhodobé bankové obchody a preto ako aktívum sú menej likvidné. Úver môžeme teda chápať ako zmluvy medzi dvoma obchodnými partnermi, dlžníkom a veriteľom (bankou). Veriteľ dá dlžníkovi k dispozícii peňažnú čiastku, ktorú musí dlžník na základe určitých podmienok splatiť.

Podľa **ZOBORSKÉHO, I. M. (2006)** úvery sú významným nástrojom agrárnej politiky. Poznatky z doterajšieho vývoja vo finančnom hospodárení poľnohospodárskych podnikov poukazujú na to, že financovanie a úverovanie je jednou z bariér rozvoja agrokomplexu. V rezorte pôdohospodárstva v rámci krátkodobého úverovanie poskytujú komerčné banky špecifické úvery na zabezpečovanie jarných a jesenných poľnohospodárskych prác, tzv. zelené úvery, ktoré slúžia na úverovanie výrobných postupov súvisiacich s obstaraním osív, sadív, agrochemikálií, hnojív, či podobných látok. Úver je prísne účelový a uvoľňuje sa oproti predkladaniu faktúr súvisiacich s uvedenými titulmi. Ich poskytnutie závisí od splnenia určitých podmienok (kritérií bonity), zohľadňujúce ich celkovú finančno-ekonomickú návratnosť a zaručenie úveru.

Na základe **HUDECOVEJ, I (2010)** účtovné jednotky pre získavanie peňažných prostriedkov najčastejšie žiadajú banky, ktoré im poskytnú bankové úvery pri dodržaní bankou stanovených pravidiel. Banky ponúkajú pomerne širokú paletu podnikateľských úverov, ktoré sa líšia dobou splatnosti, spôsobom zaistenia, subjektom (príjemcom) úveru či účelom, na ktorý je daný úver poskytovaný.

Členenie podnikateľských úverov,

podľa subjektu (príjemcu) úveru :

4. úvery pre FO, drobných podnikateľov a živnostníkov,
5. úvery pre malé a stredné firmy (podľa výšky ročného obratu),

6. úvery pre stredné a väčšie firmy.
podľa účelu, na ktorý je úver určený :

- 7. provízne úvery,
- 8. kontokorentné úvery,
- 9. investičné úvery.

podľa doby splatnosti úveru:

- 10. krátkodobé (do 1 roka),
- 11. strednodobé (od 1 roku do 5 rokov),
- 12. dlhodobé (nad 5 rokov)

Podľa **BEŇOVEJ, E (2007)** k dlhodobým a strednodobým úverovým zdrojom možno zaradiť:

- **Obligácie** - obligácia je cenný papier, ktorý vydáva ten podnikateľský subjekt (emitent), ktorý potrebuje získať dlhodobý alebo strednodobý úver. Peňažné zdroje (úver) získa emitent tak, že obligácie predá na kapitálovom trhu tomu, kto je ochotný investovať do nákupu tohto cenného papiera. Rozhodnutie o kúpe cenného papiera ovplyvňuje viacej faktorov, napr. cena, riziko, výnosnosť, termín a spôsob splácania a pod.

- **Finančné úvery** - finančné úvery sa poskytujú na základe úverovej zmluvy medzi podnikateľským subjektom a dlžníkom. Ich charakteristickou črtou je, že sa získavajú v peňažnej forme. V konkrétnosti môžu nadobudnúť nasledujúce formy : terminovaná pôžička (napr. investičný úver, prevádzkový úver), hypotekárny úver, revolvingový úver, exportný úver.

- **Dodávateľské úvery** - dodávateľské úvery sa spravidla realizujú tak, že dodávateľ zdrojov a zariadení poskytne odberateľovi úver v tovarovej forme.

- **Lízing**, - lízing je forma úverového krytia dlhodobých potrieb podniku. V podstate ide o prenájom tovaru dlhodobej spotreby s tým, že nájomca platí prenajímateľovi lízingovú platbu (poplatok).

- **Forfaiting** - forfaiting je forma strednodobého a dlhodobého úverovania vývozu, keď vývozca – exportér tovaru do zahraničia cenný papier (zmenku), ktorým mu zaplatil dovozca – importér, predá pred jeho splatnosťou.

PRNO, I (2000) uvádza že revolvingový úver je úver určený na úverovanie bežných obežných prostriedkov, ktorých potreba sa pravidelne opakuje. Poskytuje sa na samostatnom

úverovom účte do zmluvne stanovenej výšky úverového rámca, pričom musí byť presne špecifikovaný účel použitia, doloženým a inkasným kalendárom, z ktorého je možné určiť dokončenie prevádzkového cyklu.

Na základe **VLACHYNSKÉHO, K (2002)** súhrnným pojmom krátkodobé úvery označujeme finančné zdroje, ktoré získava podnik úverovou formou s lehotou splatnosti do 1 roka. Krátkodobé úvery nemajú v zásade rozvojový charakter t. j. neslúžia na trvalé rozvinutie podnikateľskej činnosti firmy. Sú určené na prekonávanie krátkodobého nedostatku platobných prostriedkov vyplývajúceho zo sezónnych a iných výkyvov v transformačnom procese.

Medzi krátkodobé úvery zaraďuje :

- Obchodný úverovania
- Stále a nestále pasíva
- Bankové úvery
- Komerčné papiere
- Preddavky
- Faktoring

SERENČEŠ, P (2008) konštatuje že úver je pre podnik návratnou formou získavania cudzích a externých zdrojov, Je to ekonomický vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý vzniká pri odovzdaní konkrétnej hodnoty na dočasné použitie.

Bankový úver sa môže vyskytovať vo viacerých formách :

1. kontokorentný úver
2. krátkodobý účelový úver
3. lombardný úver
4. zmenkový úver

KOŠČO, T – SZOVICS, P – ŠEBO, A – TÓTH, M (2006) kontokorentný úver poskytuje banka na kontokorentnom účte, ktorý je kombináciou bežného a úverového účtu. Je osobitný v tom, že saldo na ňom môže byť kreditné, nulové alebo debetné. Podmienkou získaní tohto typu úveru je, aby celý bežný platobný styk podniku prebiehal prostredníctvom kontokorentného účtu. To znamená, že všetky platby prichádzajúce do podniku idú v prospech tohto účtu a na jeho ťarchu sa účtujú všetky peňažné výdavky. Keď peňažné príjmy prevyšujú

peňažné výdavky, má účet kreditné saldo a má charakter normálneho bežného účtu. Keď však výdavky prevýšia kreditné saldo, prechádza účet do debetu a stáva sa vlastne úverovým účtom.

PINTER, L (2008) konštatuje, že depozitná zmenka je krátkodobý cenný papier, ktorý sa vydáva v listinnej forme a slúži na efektívne zhodnocovanie dočasne voľných finančných prostriedkov klienta. Je založená na jednoduchom úročení a preto jej splatnosť nepresahuje časový horizont 1 roka. Úroková sadzba depozitnej zmenky sa určuje v závislosti od aktuálneho vývoja úrokových sadzieb na medzibankovom peňažnom trhu, na základe ktorých sa určí príslušná diskontná sadzba.

Podľa **KOŠČA, T (2004)** lombardný úver je krátkodobý úver poskytovaný oproti movitej zálohe. V prípade úverovania pohľadávok sa jedná o zálohu zmeniek, faktúru alebo iných pohľadávok. Pre dlžníka je tento druh úveru vhodnejší oproti napríklad eskontnému úveru vtedy, ak potrebuje úver iba na veľmi krátku dobu.

1.4. Náležitosti úverov

Nákladmi cudzieho kapitálu podľa **SEDLÁKA, M (2007)** je úrok, ktorý treba platiť veriteľom. Základná úroková miera je daná situáciou na finančnom trhu. Konkrétna úroková miera jednotlivých úverových zdrojov sa líšia. Výšku rizika hodnotí najmä z troch aspektov :

1. Prvým je doba, na ktorú je úver poskytnutý. Čím je dlhšia, tým je poskytnutie úveru pre veriteľa rizikovejšie. Dlhodobé úverové zdroje sú pre dlžnícky podnik drahšie, než krátkodobé zdroje.

2. Druhým aspektom , ktorý veriteľ posudzuje, je očakávaná efektívnosť úverovaného objektu. Čím vyšší efekt možno očakávať, tým je väčšia záruka, že vytvorí zdroje na splatenie úveru, a tým môže byť riziková prémia nižšia.

3. Tretím dôležitým aspektom je hodnotenie subjektu, ktorému sa úver poskytuje, teda hodnotenie dlžníckeho podniku. Hodnotí sa jeho budúca bonita, t. j. či bude s ohľadom na svoju finančnú situáciu schopný plniť dlhovú službu (platiť načas úroky a splatiť úver). Hodnotí sa však aj jeho dôveryhodnosť – dôležitá je totiž nielen možnosť platiť, ale aj vôľa platiť.

HORVÁTHOVÁ, E (2000) o úroku sa hovorí ako o náklade na vypožičiavanie peňazí preto, lebo hodnotu statkov vyjadrujeme v peniazoch.

Štruktúra úroku :

1. premium za riziko
2. premium za likviditu
3. očakávanú infláciu
4. reálny úrok

Uzavretý úverový systém predpokladá, že všetky veličiny sú vopred dané, úroková sadzba je fixná a známe sú aj poplatky a provízie. V takom prípade je možné vopred stanoviť splátkový plán s presne uvedenou frekvenciou a výškou splátok a s presným uvedením dátumu poslednej splátky.

KOŠČO, T – SZOVICS, P – TÓTH, M (2004) píše, že úrok je platbou spojenou s úverovým vzťahom. Výška úroku sa stanovuje percentuálnou sadzbou – úrokovou mierou – zo sumy dlhu.

Nominálna úroková miera je miera určená zmluvou medzi veriteľom a dlžníkom ako zúčtenie konkrétnych depozít dlhov. Je uvedená v príslušnej úverovej zmluve.

Reálna úroková miera je mierou očistenou o vplyv zdanenia a inflácie. Predstavuje tú časť nominálnej úrokovej miery, ktorá skutočne zostane, ako reálny dôchodok veriteľovi.

PRNO, I (2000) konštatuje, že súhrnné posúdenie úverovej spôsobilosti klienta pred vznikom úverového vzťahu pomáha banke diverzifikovať úverové riziko a vytvárať optimálne portfólio úverov. Posúdenie sa vykonáva v závislosti od typu úveru.

Na základe **SIVÁKA, R – GERTLERA, L - KOVÁČA, U (2009)** úverové riziko je rizikom straty spôsobenej zlyhaním partnera tým, že nesplní svoje záväzky vyplývajúce z uzavretého kontraktu, čím spôsobí držiteľovi pohľadávky stratu. Tento druh rizika je starý ako úverovanie samotné. Samotné úverové riziko môžeme rozdeliť do jednotlivých kategórií :

- Priame úverové riziko – je to riziko straty zo zlyhania partnera v prípade klasických súvahových položiek v plnej alebo čiastkovej hodnote
- Riziko úverových ekvivalentov - je riziko straty zo zlyhania partnera v prípade podsúvahových položiek
- Riziko vyrovnaní - je riziko straty zo zlyhania vyrovnaní transakcií, kde na jednej

strane bola dodaná, ale na druhej strane hodnota ešte nie je k dispozícii

- Riziko úverovej angažovanosti – je riziko straty z angažovanosti sa vo vzťahu k určitému subjektu, krajiny a pod.

Podľa **KOŠČA, T – SZOVICSA, P – ŠEBA, A – TÓTHA, M (2006)** výška úverových rizík sa v čase mení v závislosti od :

1. celkovej situácie v ekonomike,
2. dĺžky úverového vzťahu,
3. konkrétnej situácie klienta banky

Nebezpečenstvo úverového rizika rastie spravidla priamo úmerne s dĺžkou úverového vzťahu. Preto je tendencia bánk v nestabilných ekonomických podmienkach skracovať dobu poskytovania úveru, a tak sa vyhnúť stratám spôsobeným obmedzenou možnosťou odhadnutia dlhodobej hospodárskej projekcie ekonomiky a klienta banky.

SERENČEŠ, P (2008) úverové riziko je spojené s jednou z klasických bankových činností – poskytovaním úverov – a je možné charakterizovať ako riziko nesplatenia úveru, jeho častí, alebo nedodržania zmluvne stanovených podmienok (omeškanie v splácaní jednotlivých splátok).

Úverové riziko zostáva jedným z najväčších rizík, ktoré banky bankového sektora na Slovensku postupujú.

Banka sa potrebuje zabezpečiť pre prípad, že by poberateľ úveru prestal z rôznych dôvodov úver splácať a tým by mohla byť ohrozená schopnosť banky plniť si svoje záväzky voči klientom, ktorí si v banke uložili svoje peniaze.

Možnosti zabezpečenia úveru :

- zabezpečenia poistením schopnosti splácať úver
- zabezpečenie ručiteľom
- zabezpečenie úveru nehnuteľným majetkom
- bianko zmenka

2. CIEĽ PRÁCE

Na to aby mohol podnikateľský subjekt vyrábať alebo poskytovať služby, musí disponovať peniazmi, a to buď vlastnými alebo vypožičanými. Proces získavania finančných zdrojov, ktoré podnikateľský subjekt používa a hospodári s nimi, je vo svojej podstate procesom financovania podniku. Zdrojom krytia majetku podniku môžu byť vlastné zdroje a cudzie zdroje.

Poľnohospodársky sektor je charakteristický tým, že je dlhodobo podkapitalizovaný a má problémy s nedostatkom pohotových finančných zdrojov potrebných na financovanie jeho krátkodobých potrieb ako i dlhodobých strategických zámerov.

Vychádzajúc z uvedeného je zrejmá potreba jeho financovanie i cudzími zdrojmi medzi ktorými sú výraznou mierou zastúpené bankové úvery, ktoré podnikom agrosektoru pri splnení stanovených podmienok poskytujú komerčné banky.

Cieľom bakalárskej práce je analýza špecializovaných úverových produktov pre poľnohospodársky sektor v Slovenskej Republike a ich aplikácia na vybranom podniku – poľnohospodárskeho družstva hospodáriaceho v Nitrianskom kraji, ktorého hlavnou činnosťou je podnikanie v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Hlavný cieľ práce bude dosiahnutý prostredníctvom niekoľkých parciálnych cieľov :

- Formy úverových produktov v procese financovania poľnohospodárskych podnikov
- Podmienky poskytnutia úverov komerčnými bankami
- Analýza špeciálnych druhov úverových produktov vo vybranom poľnohospodárskom podniku
- Analýza štruktúry zdrojov majetku vo vybranom poľnohospodárskom subjekte vo vzťahu k čerpaným bankovým úverom

Bakalárska práca by mala poskytnúť prehľad o špeciálnych úverových produktoch, ktoré slúžia na financovanie poľnohospodárstva z externých zdrojov, uviesť podmienky ich získavania a vyjasniť ich vývoj v sledovanom období.

Výsledky práce môžu slúžiť v procese rozhodovania pri výbere špeciálnych úverov pre podnikateľov v agrosektore v priebehu ich financovania.

3. METODIKA PRÁCE

Na zabezpečenie základného cieľa a čiastkových cieľov je potrebné stanoviť správnu analýzu a postup na ich dosiahnutie, pričom bolo nutné zabezpečiť i dostatočné množstvo informácií v potrebnom rozsahu i kvalite.

Vychádzali sme z údajov ktoré mali zabezpečiť :

1. dôsledné oboznámenie sa s danou problematikou, preštudovanie odbornej literatúry
2. tematický výber a ich analýzu z rôznych dostupných zdrojov, ako odborné časopisy, odborná literatúra a informácie získané prostredníctvom internetu, výročné správy vybraných komerčných bánk,
3. ďalšou formou získavania potrebných informácií boli i osobné rozhovory s odbornými pracovníkmi niektorých komerčných bánk :
 - Slovenská záručná a rozvojová banka a.s. ,filiálka Komárno
 - Unicredit banka a.s., pobočka Dunajská Streda
 - Tatra banka a.s., pobočka Komárno
4. vo vzťahu k skúmanému poľnohospodárskemu subjektu sme získali informácie od pracovníkov ekonomického útvaru družstva a to :
 - charakteristika podniku – základné údaje o činnosti podniku, právna forma, štruktúra výroby, štruktúra riadenia, atď.
 - analýza čerpania bankových úverov v období rokov 1993 až 2008
 - účtovné výkazy za roky 1993 až 2008 (Súvaha, Výkaz ziskov a strát)

Použité pomerové ukazovatele na finančnú analýzu podniku

Celková zadlženosť podniku sa najčastejšie vyjadruje ako podiel cudzieho kapitálu k celkovému vloženému kapitálu.

$$\text{stupeň zadlženosti} = \frac{\text{cudzí kapitál}}{\text{celkové pasíva}} \quad (1)$$

Tento ukazovateľ vyjadruje štruktúru finančných zdrojov. Podľa rôznych prameňov ekonomickej teórie je optimum rozpätia 0,45 až 0,7 z čoho vyplýva že podiel cudzieho kapitálu nemá presiahnuť 70 % kapitálu.

Úverová zadlženosť definuje mieru akou sa úvery podieľajú na financovaní majetku.

$$\text{úverová zadlženosť} = \frac{\text{bankové úvery a finančné výpomoci}}{\text{celkové pasíva}} \quad (2)$$

Stupeň finančnej samostatnosti vyjadruje mieru zadlženosti vlastného kapitálu a jeho hodnota by sa mala pohybovať okolo hodnoty 1.

$$\text{stupeň finančnej samostatnosti} = \frac{\text{cudzí kapitál}}{\text{vlastný kapitál}} \quad (3)$$

Požičiavanie cudzích finančných zdrojov sa považuje za ekonomicky výhodné vtedy, keď ich ekonomická výnosnosť prevažuje nad platenými nákladovými úrokmi.

Cudzie zdroje zaťažujú podniky povinnosťou hradiť úroky z cudzieho kapitálu. Dôležitým ukazovateľom na posúdenie zadlženia je ukazovateľ *úrokového krytia*. Ukazovateľ udáva koľko krát je možné zaplatiť úroky zo zisku. Je žiaduce, aby v každom roku bola hodnota väčšia ako 1, v opačnom prípade by to znamenalo že podnik nezarobí ani na úroky.

$$\text{úrokové krytie} = \frac{\text{zisk pred zdanením} * \text{nákladové úroky}}{\text{nákladové úroky}} \quad (4)$$

Pri zostavení bakalárskej práce sme využili nasledovné metódy :

- **metóda akumulácia údajov – prvá a štvrtá kapitola**
- **metóda analýzy – prvá a štvrtá kapitola**
- **metóda zhodnotenia – štvrtá kapitola**
- **metóda riadeného rozhovoru – štvrtá kapitola**

4. VÝSLEDKY PRÁCE

4.1. Charakteristika špeciálnych bankových úverových produktov v agrosektore

Bankové úvery, ako forma financovania v agrosektore zohrávali počas celého jeho vývoja významnú úlohu. Pri hľadaní účinných foriem a rôznych variantov pri tvorbe štruktúry finančného zabezpečenia podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva boli využívané rôzne formy bankových úverov a iných bankových produktov.

Z hľadiska vývoja poskytnutých úverov tohto odvetvia je racionálne rozdeliť hodnotené obdobie vo vzťahu k politickému a hospodárskemu vývoju Slovenskej Republiky. Významným medzníkom v tomto časovom slede bol vstup Slovenskej Republiky do Európskej Únie v roku 2004, a z tohto hľadiska je možné hodnotiť poskytovanie úverových produktov pre financovanie poľnohospodárskeho sektora na obdobie pred vstupom do EÚ a na obdobie po vstupe do EÚ. Hlavným dôvodom takejto deľby vo vzťahu k úverovej politike sú diametrálne rozličné politicko-ekonomické podmienky z hľadiska internej poľnohospodárskej politiky ako i aplikácie podmienok Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ.

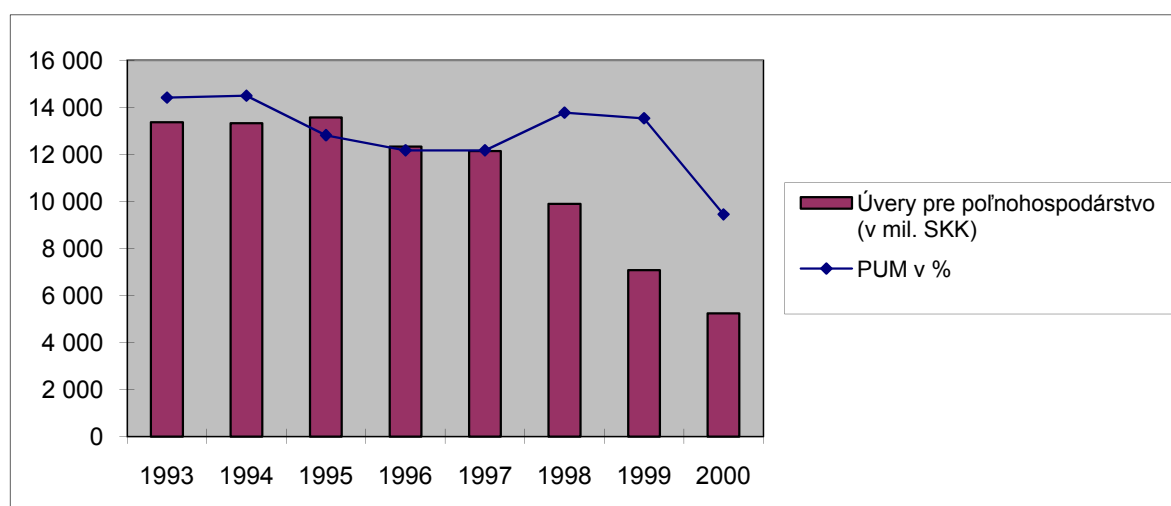
Vývoj poskytnutého celkového objemu úverov v agrorezorte po roku 1993 do roku 2000 bol charakteristický ich postupným poklesom až o 59 % v porovnaní na bázičný rok. Úrokové sadzby sa v tomto období odvíjali od diskontnej sadzby Národnej Banky Slovenska a ďalších vplyvov makroekonomického prostredia pôsobiaceho na vývoj peňažnej rovnováhy v štáte.

Vývoj úverov a úrokov v agrorezorte za obdobie 1993-2000 (tabuľka č. 1.)

Roky	Úvery pre poľnohospodárstvo (v mil. SKK)	PUM v %
1993	13 353	18
1994	13 317	18,1
1995	13 560	16
1996	12 324	15,2
1997	12 137	15,2
1998	9 889	17,2
1999	7 071	16,9
2000	5 239	11,8

Zdroj : NBS, Zelené správy

Vývoj úverov a úrokov v agrozorte za obdobie 1993-2000 (obr. č. 1)

Obr. 1

Zdroje : NBS, Zelená správa

V štruktúre úverov alokovaných do poľnohospodárstva v tom čase väčšie miesto zaberali krátkodobé formy, ktoré boli využité na zabezpečenie prevádzkových činností a menej sa využívali dlhodobé investičné úvery, ktoré by zabezpečili výraznejšiu zmenu v štruktúre technickej a technologickej vybavenosti podnikov v prospech zvýšenia konkurencieschopnosti.

Vývoj úverovej politiky v tomto období ovplyvňovali štátne fondy, ktoré zabezpečovali spolufinancovanie terajšie, hlavne rozvojové a investičné zámery v rámci poľnohospodárskej a potravinárskej politiky štátu. Najdôležitejším z hľadiska podpory investícií do tohto sektora bol Štátny podporný fond pôdohospodárstva a potravinárstva (ŠPFPP), ktorý bol zriadený zákonom NR SR č. 40/1994 Z. z. v znení zákona NR SR č. 386/1996 Z. z. o štátnom rozpočte. Z tohto fondu bolo možné čerpať pôžičky vo výške maximálne 70 % investičných nákladov, ale maximálne do objemu vo výške 20 000 000 Sk za úrokovú sadzbu 5 až 8 % p. a. v závislosti na bonite žiadateľa a s dobou splatnosti maximálne do 10 rokov.

Ďalšou formou podpory zo zdrojov tohto fondu boli záruky na poskytnuté úvery pre podniky agrosektoru od peňažných inštitúcií. Zo zdrojov fondu boli poskytované i úhrady časti úrokov z úverov poskytnutých peňažnými ústavmi pre podnikateľský sektor v agrozorte pri splnení určených podmienok. Pre žiadateľov bola umožnená i kombinácia záruky pôžičiek a úhrady časti úrokov z úverov.

ŠPFPP zanikol dňom 31.12.2001 v zmysle uznesenia vlády SR o zrušení niektorých štátnych fondov. Od roku 2002 bola tu pozastavená možnosť podávania nových žiadostí o

podporu, a kompetencie fondu z hľadiska administrovania živých foriem podpôr prevzal Odbor podpory pôdohospodárstva a potravinárstva Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Na usmerňovanie trhu niektorých poľnohospodárskych a potravinárskych komodít bol v tom čase funkčný Štátny fond trhovej regulácie (ŠFTR). Regulácia trhu vybraných komodít (jatočné býky, hovädzie a bravčové mäso, cukrová repa, cukor a izoglukóza, pšenica potravinárska a krmné obilie, slad, zemiaky, paradajkový pretlak, mrazený hrášok, lahôdková kukurica) bola zabezpečovaná množstevnými výrobnými kvótami, minimálnymi a garantovanými cenami, exportnými dotáciami a z obchodovania importovaného obilia do zásob, ako i ich predajom v čase potreby cenovou intervenciou. ŠFTR bol transformovaný s účinnosťou od 1.1.2002 na Intervenčnú poľnohospodársku agentúru.

Na podporu realizácie opatrení na ochranu, zachovanie a obnovu prirodzených vlastností poľnohospodárskej pôdy bol do 1.1.2002 funkčný Štátny fond ochrany a zveľadľovania poľnohospodárskeho pôdneho fondu (ŠFOZPPF), po zrušení ktorej zdroje boli zaradené do rozpočtovej kapitoly MP SR.

V ďalšom období až do vstupu SR do EÚ sa postupne a miernym tempom zvyšoval objem bankových úverov do poľnohospodárskeho sektora.

Výrazným spôsobom napomohol zvýšiť úverovú spôsobilosť odvetvia poľnohospodárstva a tak preň sprístupnil rozsiahlejšie úverové zdroje inštitút špeciálnych cenných papierov – záložných listov. Tieto záložné listy mali právnu oporu v zákone č. 144/1988 Z. z. o skladiskovom záložnom liste (SZL), tovarovom záložnom liste (TZL) a o doplnení niektorých ďalších zákonov. Prostredníctvom SZL a TZL bolo možné získať úver a na zabezpečenie záväzkov s tým spojených zriadiť právo k hnutelným veciam (výrobkom rastlinného pôvodu, na ktoré znie záložný list). Oba cenné papiere majú zhodnú funkciu a hospodársky účel, ich právna konštrukcia je však rozdielna, ktoré vyplývajú z rozdielneho uloženia založených tovarov, na ktoré sú vystavené. V prípade TZL zostávajú u dlžníka, a v prípade SZL sa uložia na skladovanie u tretej osoby, na úverovom vzťahu zainteresovanej – vo verejnom sklade. Úver na záložné listy umožňoval účelovo financovať významnú časť zásob poľnohospodárskej produkcie a speňažiť ešte pred predajom alebo spotrebou. V uvedenom systéme konštrukcie úverov hralo významnú úlohu i poskytovanie pôžičiek ŠFTR na záložné listy a štátne dotácie na úhradu časti úrokov a nákladov na skladovanie. Úver na záložné listy zvýšil nielen likviditu trhu s dotknutými výrobkami, ale prispel i k riadeniu cenového rizika a k transparentnosti tvorby cien, ako aj celkovej právnej istote účastníkov trhu a úverového obchodu.

Tento systém sa stal najmasovejším nástrojom prevádzkového financovania agrosektoru. V

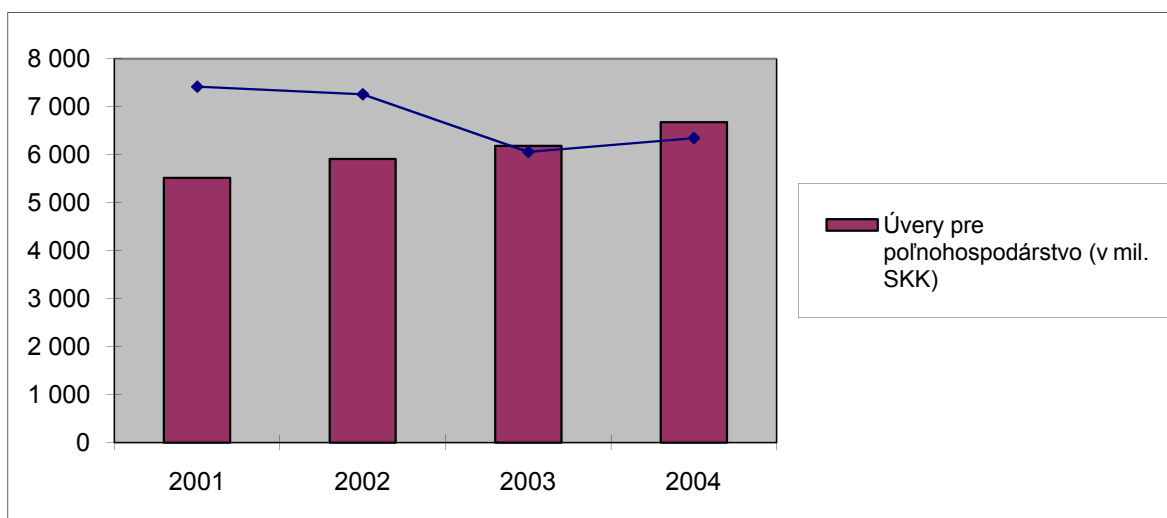
rámci systému sa financovala potreba takmer $\frac{1}{4}$ zo zásob rastlinných trhových komodít. Podiel úverov na záložné listy predstavoval takmer 50 % aktívnych prevádzkových úverov. Segment financovania prostredníctvom skladiskových záložných listov sa stal nenahraditeľným zdrojom financovania a nemal náhradný ekvivalent v iných bankových úverových produktoch.

Vývoj úverov, úrokov, základnej úrokovej sadzby a priemernej úrokovej sadzby (tabuľka č. 2)

Roky	Úvery pre poľnohospodárstvo (v mil. SKK)	PUM v %
2001	5 514	9,27
2002	5 911	9,07
2003	6 180	7,57
2004	6 674	7,93

Zdroj : NBS, Zelená správa

Vývoj úverov, úrokov, základnej úrokovej sadzby a priemernej úrokovej sadzby (obr. č. 2)

Obr. č. 2

Zdroj: NBS, Zelená správa

Obrat nastal i v štruktúre úverov z hľadiska ich foriem, nakoľko v predvstupovom období boli rôznymi štátnymi zdrojmi ale už i takzvanými predvstupovými podpornými mechanizmami preferované investície zabezpečujúce výraznejšie štrukturálne zmeny v poľnohospodárskom sektore v záujme zvýšenia jeho adaptability na podmienky, ktoré čakali

tento sektor po vstupe do EÚ.

Najdôležitejšími podpornými mechanizmami boli v tomto období programy SAPARD a PHARE, cieľom ktorých bola systémová podpora dôležitých investičných aktivít v sektore pôdohospodárstva z hľadiska technologického rozvoja a zabezpečenia plnenia environmentálnych podmienok v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Po vstupe SR do EÚ sa prebrali do agrosektoru všetky prvky i z hľadiska podporných mechanizmov v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) EÚ. Sem zaraďujeme hlavne priame platby, ktoré sa poskytujú formou Jednotnej platby na plochu poľnohospodárskej pôdy (SAPS) a formou doplnkových vyrovnávacích platieb. Doplnkové priame vyrovnávacie platby boli poskytované na súbor plodín na ornej pôde (POP), na tabak, chmeľ, chov dojčiacich kráv, chov oviec a kôz. Doplnkové vyrovnávacie platby na POP sú spolufinancované z európskych prostriedkov, z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF). Prijímanie žiadosti, kontrolu a vyplácanie priamych platieb uskutočňuje Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) prostredníctvom Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS).

Sektorový operačný program - Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SOP - PaRV) a Plán rozvoja vidieka (PRV) na obdobie 2004 – 2006, predstavovali významné dokumenty na základe ktorých sa uskutočnila podpora projektov investičného i neinvestičného charakteru do poľnohospodárstva ako i podpora znevýhodnených oblastí. Oba dokumenty sa vzájomne dopĺňali a pokrývali celé územie SR.

Hlavným cieľom SOP – PaRV bolo zlepšenie multifunkčného poľnohospodárstva trvalo udržateľného rozvoja vidieka, a zemepisne sa vzťahoval na oblasti západné Slovensko (Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky kraj), stredné Slovensko (Žilinský, Banskobystrický kraj) a východné Slovensko (Prešovský a Košický kraj). Rozhodujúci podiel na výdajoch z PaRV tvorili vyrovnávacie príplatky pre znevýhodnené oblasti (LFA) a na agroenvironmentálne opatrenia.

Plán rozvoja vidieka zahŕňa opatrenie s lokálnou pôsobnosťou pre oblasť Bratislavský kraj a pokračujúce opatrenia programu SAPARD ako pokračovanie osobitného financovanie v rámci predvstupovej pomoci.

Na obdobie roku 2007 až 2013 bola vyhlásená Poľnohospodárskou platobnou agentúrou výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Z hľadiska poľnohospodárskej prvovýroby bola ďalšia možnosť čerpania finančného príspevku v rámci opatrení:

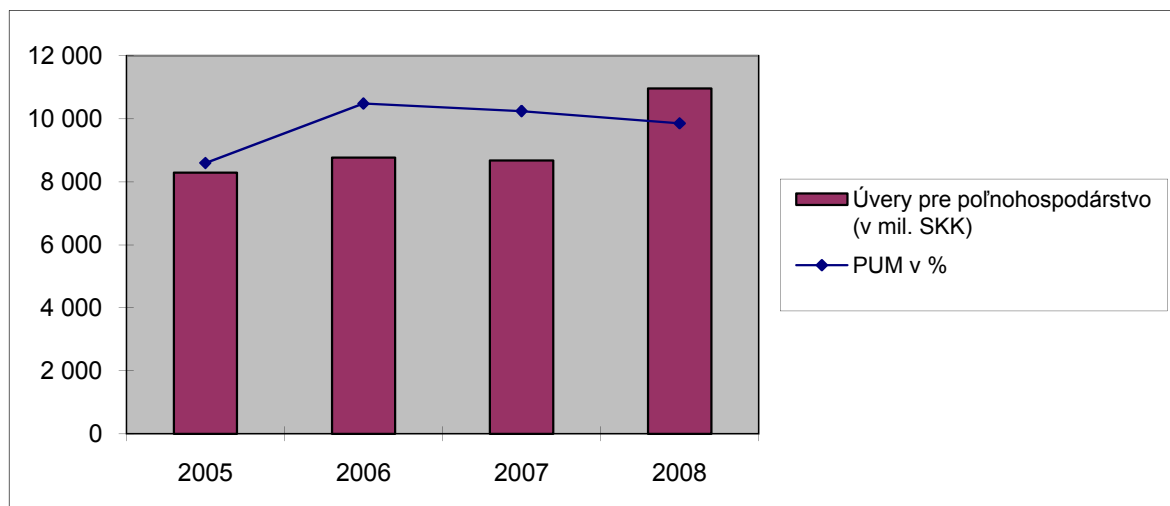
- Modernizácie fariem
- Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva

Vývoj poskytovaných úverov od roku 2005 do 2008 (tab. č. 3)

Roky	Úvery pre poľnohospodárstvo (v mil. SKK)	PUM v %
2005	8 291	5,73
2006	8 775	6,99
2007	8 682	6,83
2008	10 967	6,57

Zdroj : Štatistický úrad SR

Vývoj poskytovaných úverov od roku 2005 do 2008 (obr. č. 3)

Obr. č. 3

Zdroj : Štatistický úrad SR

Z tabuľky č. 3 a obrázku č. 3 je zrejмый postupný nárast poskytovaných úverov v sledovanom období, keď poľnohospodárska prvovýroba čerpala o 32,28 % viac bankových úverov v roku 2008 oproti roku 2005. Tento nárast jednoznačne bol spôsobený zmenou úverovej politiky komerčných bánk voči poľnohospodárskemu sektoru po vstupe do EÚ. Hore vymenované jednotlivé podporné mechanizmy spriehľadnili výšku podpôr do agrosektoru v rámci SPP EÚ a z hľadiska úverového rizika zvýšili bezpečnosť návratnosti poskytnutých

úverov. V rámci programu rozvoja vidieka predpísaná schéma financovania jednotlivých projektov, kedy úhrada nárokových dotačných prostriedkov je poskytnutá len po 100%-nom vyfinancovaní investičného zámeru, vyvolala enormné zvýšenie spotreby cudzích zdrojov v rámci financovania týchto projektov.

Na vzniklú situáciu promptne zareagoval bankový sektor a postupne vytváral rôzne druhy úverových produktov, ktoré využívali mechanizmy poskytovania dotácií do poľnohospodárskeho sektora pri financovaní jeho prevádzkových potrieb ako i v procese pred financovania investičných zámerov v rámci rozvojových programov.

4.2. Formy bankových úverov pre farmárov vo vybraných komerčných bankách

Rozvoj podnikania v agrosektore je výrazne podmienený existenciou a efektívnou činnosťou obchodných bánk, ako aj existenciou špecializovaných akreditovaných inštitúcií, ktoré poskytujú rôzne druhy finančných podpôr. Existuje totiž vysoká priama závislosť medzi ochotou bánk požičať a sústavou poskytovaných finančných podpôr pre poľnohospodárov. V období transformácie SR, vrátane poľnohospodárstva mali podniky agrosektoru pretrvávajúce problémy so získavaním úverov od komerčných bánk, banky ich považovali za rizikovejších klientov a vyššie nároky bánk boli kladené aj na možné spôsoby zabezpečovania úverov.

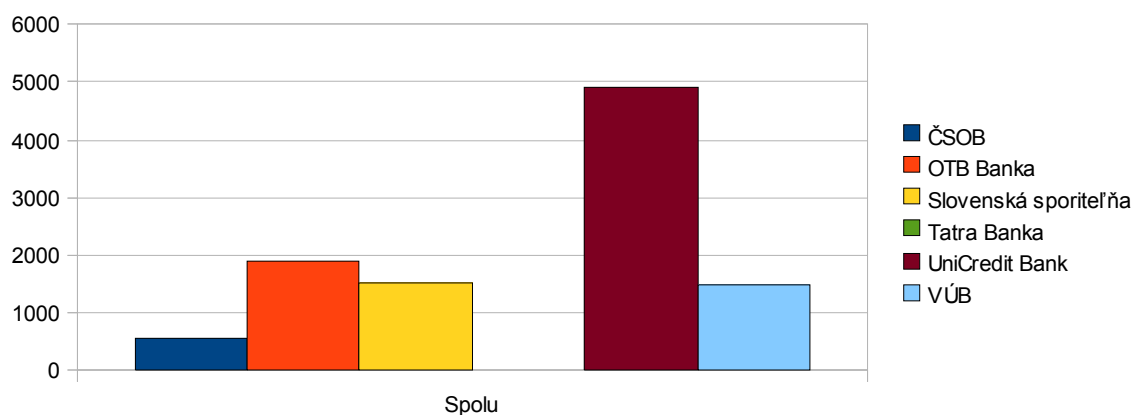
Základnou podmienkou pre poskytnutie úveru je preukázať banke, že podnikateľský subjekt úver splatí. Banka posudzuje úver z hľadiska bonity klienta a rizika, pričom sa prihliada aj na riziko odvetvia. V tejto časti uvedieme portfólio úverov, ktoré vybrané komerčné banky (Tatra banka, SZRB, UniCredit banka) ponúkajú agropodnikateľom.

Podiel jednotlivých bánk na financovaní poľnohospodárstva v roku 2006 (tab. č. 4)

mil. SKK	Spolu	Priame platby	Investičné úvery	Skladiskové záložné listy	Iné	Počet klientov
ČSOB	560	200	200	160	0	100
OTB Banka	1903	1340	30	470	63	350
Slovenská sporiteľňa	1500	330	680	100	390	1200
Tatra Banka	n	910	n	1100	0	n
UniCredit Bank	4900	1400	700	1300	1500	1700
VÚB	1490	840	375	282	0	n
n – banka údaje neposkytla						

Zdroj : časopis Trend

Podiel jednotlivých bánk na financovaní poľnohospodárstva v roku 2006 (obr. č. 4)

Obr. č. 4

Zdroj : časopis Trend

Tatra Banka a. s.

V súčasnosti je Tatra banka moderná univerzálna banka spravovania financií pre firemných ako aj individuálnych klientov. Tatra banka vznikla v roku 1990 ako prvá súkromná banka na Slovensku. V súčasnosti je členom RZB Group a jednou z najúspešnejších dcérskych spoločností Raiffeisen Banking Group v rámci priestoru strednej a východnej Európy. Tatra banka je v súčasnosti treťou najväčšou a dlhodobo najefektívnejšou bankou na Slovensku.

Tatra banka začala v roku 2002 úspešne poskytovať nové produkty obchodného financovania založené na báze predvstupovej pomoci EÚ. Vďaka pozitívnemu rozvoju tohto smerovania banka poskytla pred financovania a financovanie projektov spojených s podpornými fondmi ako sú PHARE, ISPA alebo SAPARD. Prostredníctvom 15 obchodných centier v regiónoch sa podarilo ešte viac priblížiť k potrebám najmä malých a stredných podnikateľov.

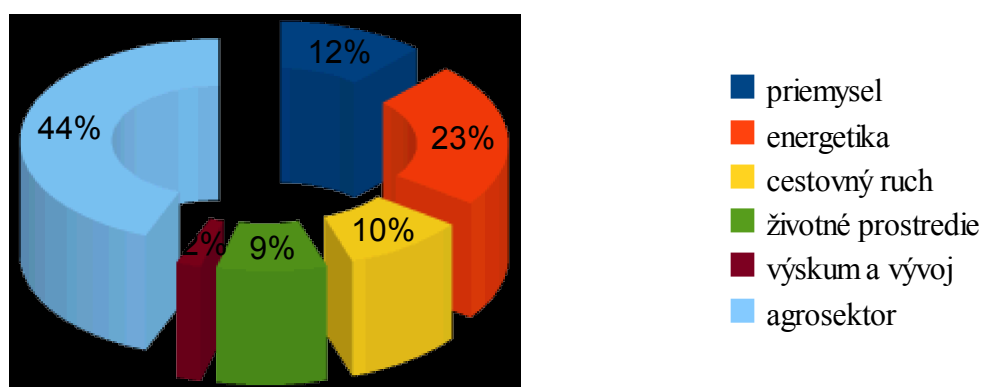
Financovanie agrosektora

Tatra banka patrí medzi banky so silnou podporou a zastúpením v agrosektore, poľnohospodárstvu venuje veľkú pozornosť. V rámci banky je vytvorený špecializovaný tím, ktorý sa zaoberá výlučne s financovaním poľnohospodárov a ich špecifických potrieb v oblasti komoditného financovania, financovanie priamych platieb, environmentálnych podpôr, či iných dotácií, poskytovania úverov na nákup poľnohospodárskej techniky alebo poľnohospodárskej pôdy so znalosťami a orientáciou na EÚ fondov.

Banka má vypracovaný kalendár jednotlivých úverových produktov pre poľnohospodársky rok (príloha č. 1)

Banka začala s financovaním priamych platieb v roku 2004, okamžite po vstupe SR do EÚ. Výška poskytnutých úverov a priamych platieb do odvetvia poľnohospodárstva od roku 2004 v kumulatívnej výške tvorila viac než 78 mil. EUR. (SKK)

Schválené úvery v Tatra Banke a. s. podľa sektorovej alokácie (2008)

Obr. 5

Zdroj : Tatra Banka a. s.

Tatra Banka a. s. ponúka firmám a podnikateľom hospodáriacich v agrosectore nasledovné úverové produkty :

Financovanie skladiskových záložných listov

Financovanie tovarových záložných listov

Preklenovací agroúver

Agroúver na pôdu

Predfinancovanie agroenvironmentu

Investičné úvery

Financovanie prevádzkových potrieb

Predfinancovanie intervenčného nákupu obilnín

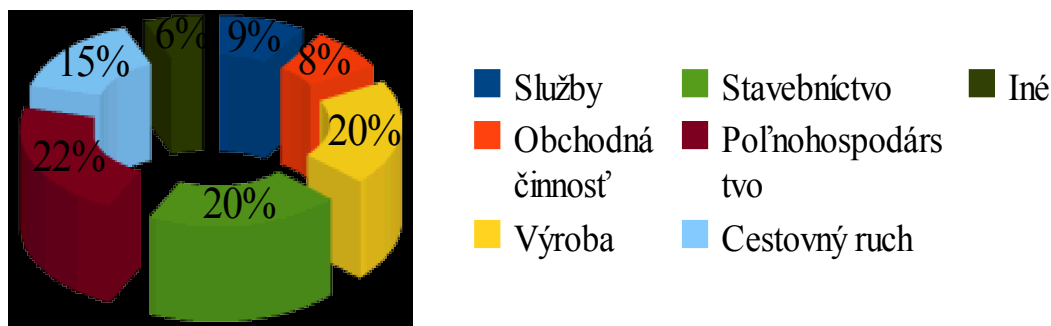
Bližšie informácie k jednotkovým druhom úverových produktov Tatra Banky a. s. sú uvedené v prílohe č. 2.

Slovenská záručná a rozvojová banka a. s.

Slovenská záručná a rozvojová banka a. s. (SZRB) začala svoju činnosť 1.9.1991. V roku 2002 došlo k premene právnej formy banky zo štátneho peňažného ústavu na akciovú spoločnosť, s čím súvisela potreba nastolenia rozsiahlych zmien, ktoré sa postupne realizovali v praxi. Na prelome rokov 2003 a 2004 sa zásadne zmenil systém poskytovania bankových záruk.

Od februára 2004 SZRB v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva SR začala poskytovať pre poľnohospodárov tzv. preklenovacie úvery na vykrytie prechodného nedostatku finančných prostriedkov na obdobie od vzniku nákladov na založenie úrody a nákup krmív po poskytnutie dotácie z Pôdohospodárskej platobnej agentúry. SZRB bola poskytovateľom predvstupovej pomoci EÚ na poľnohospodársky rozvoj (z fondu SAPARD) a na environmentálne projekty (z fondu ISPA). Aj po vstupe SR do EÚ podporuje financovanie projektov zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu prostredníctvom úverov financovaných z prostriedkov Európskej investičnej banky (EIB) a Nordickej investičnej banky (NIB).

Schválené úvery v SZRB podľa sektora pre rok 2008 (obr. č. 6)

Obr. č. 6

Zdroj : Výročná správa SZRB pre rok 2008

Odvetvová štruktúra portfólia priamych úverov (tab. č. 5)

v mil. SKK	2005	2006	2007	2008
Poľnohospodárstvo	1024,36	1865,46	1543,98	1715,26
Spolu	4229,38	7216,5	7784,47	7297,5
podiel v %	24,220098	25,849927	19,834106	23,504762

Zdroj : Výročná správa SZRB pre roky 2005 - 2008

Z uvedeného obrázku č. 6 a tabuľky č. 5 je zrejmé, že poskytnutie úverov pre poľnohospodárske odvetvie patrí medzi významné zložky portfólia SZRB.

SZRB má pre poľnohospodárske subjekty vypracované nasledujúce špeciálne úverové produkty :

POĽNOúver

- Preklenovací prevádzkový úver pre poľnohospodárov, ktorý majú nárok na priame platby, vyplácané prostredníctvom PPA.
- Cieľom úveru je podpora poľnohospodárskej prvovýroby v rámci malých a stredných podnikateľov a pomoc pri preklenutí prechodného nedostatku finančných prostriedkov vyplývajúceho z časového nesúladu medzi vznikom nákladov a poskytnutím podpory formou priamych platieb z PPA.
- Minimálna výška úveru je 3000 €, max. Doba splatnosti úveru je do jedného roka od prvého čerpania.
- Úroková sadzba je vo výške 6M EURIBOR + 2,3 % p. a.
- Zabezpečovanie je formou záložného práva na pohľadávku z účtu a blankozmenkou klienta

Úver VIDIEK

- Forma priameho úveru na realizáciu podnikateľských zámerov vo vidieckych oblastiach na území SR.
- Cieľom úveru je zlepšiť prístup k dlhodobému financovaniu samostatne hospodáriacich roľníkom, prvovýrobcom, spracovateľom poľnohospodárskej produkcie, malým a stredným podnikom vo vidieckych oblastiach Slovenska a podporiť rozvoj vidieckych oblastí.
- Minimálna výška úveru je 5000 € a max. výška je 250 000 €. Z úveru je možné financovať maximálne 85 % oprávnených nákladov. Maximálna doba splatnosti úveru trvá najneskôr do 31.3.2015.
- Úroková sadzba pre Úver VIDIEK je individuálna v súlade s úrokovou politikou SZRB pri poskytovaní priamych úverov.
- Rozsah a forma zabezpečenia úveru závisí od miery zistených rizík z hľadiska preukázania bonity a primeranej tvorby cash-flow vo väzbe na splácanie úveru.

Úver PÔDA

- Dlhodobý úver na odkúpenie poľnohospodárskej pôdy pre poľnohospodárskych prvovýrobcov.
- Cieľom úveru je podpora poľnohospodárskej prvovýroby v rámci segmentu malých a stredných podnikateľov a pomoc pri odkúpení výrobného nástroja poľnohospodárskych prvovýrobcov – pôdy, ktorú majú prevažne v prenájme.
- Min. výška úveru je 3000 €, max. výška úveru je 330 000 € (vlastné zdroje klienta min. 20 %).
- Max. splatnosť úveru je do 15 rokov odo dňa prvého čerpania, splácanie úveru je postupné, prvá splátka najneskôr do 6 mesiacov od čerpania úveru.
- používa variabilná úverová sadzba, platná pre priame úvery, stanovená v zmysle zásad úrokovej politiky, odvodená od 6M EURIBOR.
- Zabezpečovanie : záložné právo na odkúpenú pôdu, poistenie úrody a vinkuláciu poistnej zmluvy v prospech SZRB počas trvania úverového vzťahu, ďalšie formy zabezpečenia.

UniCredit Banka a. s.

UniCredit Bank Slovakia a. s. vznikla fúziou UniBanky, a. s.(predtým Poľnobanka a.s.) a HVB Bank Slovakia a. s. v apríli 2007. Obe banky už predtým pôsobili na slovenskom trhu vyše 17 rokov a vybudovali si výnimočné renomé v niekoľkých oblastiach.

UniCredit Bank patrí k lídrom vo financovaní firiem na slovenskom trhu. Obsluhuje všetky segmenty trhu. Klientelu tvoria globálne medzinárodné spoločnosti, nadnárodné a zahraničné firmy, stredne veľké firmy, developerské spoločnosti, firmy z oblasti agrobiznisu, ako aj firmy z finančného sektora.

Poskytnuté bankové úvery pre sektor poľnohospodárstva (tab. č. 6)

v mil. SKK	2005	2006	2007	2008
poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	2 967,67	3 014,574	2 662,673	3 277,385
spolu	27 280,654	27 791,092	77 649,439	81 514,631
podiel v %	10,87	10,84	3,42	4,02

Zdroj : Výročná správa UniCredit banky 2005 – 2008

Špeciálne bankové produkty UniCredit banky a. s. pre poľnohospodárov :

Prevádzkové úvery EÚ platby – Revolving

- Úver je poskytnutý až do výšky 100 % objemu podpory vyplatenej v min. dotačnom roku. Je poskytnutý až na 2 roky, má revolvingový charakter. Nie je uplatnený poplatok za predčasné splatenie úveru.
- Úver je určený pre príjemcov podpory EÚ (poľnohospodárov, žiadateľovi), ktorí v min. dotačnom roku podporu z EÚ od PPA obdržali na : jednotnú platbu na plochu na výmeru, doplnkovú platbu na plochu na výmeru, platbu na pestovanie energetických plodín, veľké dobytkie jednotky, atď.
- Zabezpečenie úveru je formou blankozmenky. Poskytnutie úveru závisí od bonity.

Krátkodobé úvery na nadobudnuté záložné listy skladiskových záložných listov

- Produkt vychádza zo zákona č. 144/98 Z. z. o skladiskovom záložnom liste a tovarovom záložnom liste.
- Úver je určený poľnohospodárom na financovanie prevádzkových potrieb. Min. objem tovaru na zrnó obilnín je 100t od jedného ukladateľa a 50t na ostatné tovary od jedného ukladateľa. Úver je splatený jednorazovo, v deň splatnosti úveru (záložného listu).
- Objem a výška úveru závisí od množstva a druhu tovaru uloženého vo Verejnom sklade poľnohospodárom a jeho akceptačnej hodnoty. Výška úrokovej sadzby je dohodnutá individuálne.

Krátkodobé úvery na tovarové záložné listy

- Produkt je určený na financovanie prevádzkových potrieb, zabezpečené tovarom, na ktorý bol vystavený tovarový záložný list (TZL).
- Banka poskytuje krátkodobé úvery na tovar, na ktorý bol vystavený, prevedený a odovzdávaný TZL v hodnote akceptovanej bankou a zaregistrovaný na MP SR.
- Úver je splatený jednorazovo, v deň splatnosti úveru, výšku úrokovej sadzby je možno dohodnúť individuálne.
- Zabezpečenie úveru je spôsobom záložného práva na tovar.

Investičné úvery

- Produkt je určený pre podnikateľskú klientelu, ktoré disponujú oprávnením k podnikateľskej činnosti. Úver má charakter strednodobého a dlhodobého investičného úveru na financovanie dodávok techniky a technológií :
- so spätným odkupom dodávateľa,
- s podporou SOP a PPA,
- ako štandardný komerčný úver
- Banka financuje klientovi nákup novej kvalitnej mechanizácie (traktory, kombajny, rezačky, závesné zariadenia). Podmienkou je uzatvorená zmluva o spolupráci medzi bankou a dodávateľom techniky a zmluva o úvere s odberateľom techniky. Banka poskytuje úver od 70 % - 100 % z kúpnej ceny nového stroja bez DPH formou zaplataenia faktúr.
- Úver je poskytnutý až na 5 rokov, má splátkový charakter, výška úrokovej sadzby je možné dohodnúť individuálne.
- Zabezpečenie úveru je formou zriadenia sa zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva na predmet financovanie úveru, zriaďuje sa záložné právo na iný majetok, ako je predmet financovania úveru, alebo zriaďuje sa záložné právo na predmet financovanie úveru .

SWOT analýza úverovej politiky v poľnohospodárstve po vstupe do EÚ :

Silné stránky	Príležitosti
pokles úrokových sadzieb	zvyšovanie poskytnutých dlhodobých úverov pre rozvoj poľnohosp. výroby a zvýšenie dôchodkovosti sektora
rast rentability podnikov agrosektoru a s tým súvisiaca vyššia bonita	
rast konkurencie komerčných bánk	
pokles výhodnosti investovania do ŠCP a tým vytvorenie priestoru pre rizikovejšie odvetvia, napr. poľnohospodárstvo	
Slabé stránky	Ohrozenia
platobná schopnosť firiem	nedostatočná likvidita podnikov
neochota bánk financovať dlhodobé úvery, napr. nákup pôdy so splatnosťou 20 a viac rokov	menšia ochota komerčných bánk poskytovať úvery s dlhodobou splatnosťou z dôvodu neistoty
relatívne vyššie úrokové miery pre poľnohospodárov z dôvodu rizikovej prémie	cenová politika v oblasti poľnohospodárskych komodít smeruje k znižovaniu cien, čím negatívne ovplyvňuje dôchodkovú situáciu poľnohospodárstva

Zdroj : SZOVICS, P – Úverová politika v poľnohospodárstve po vstupe SR do EÚ (2006)

4.3. Charakteristika skúmaného podniku

Poľnohospodárske družstvo Sokolce vzniklo na zlučovacej členskej schôdzi dňa 06.01.1975 zlúčením Jednotných roľníckych družstiev Bodza-Holiare, Brestovec, Lúky a Sokolce.

V súčasnosti družstvo hospodári na výmere 6400 ha poľnohospodárskej pôdy na území 9 obcí v 23 katastrálnych územiach. PD hospodári v kukuričnej výrobnjej oblasti. Nadmorská výška je 110 m, ročná priemerná teplota + 9,8 °C, súhrn zrážok za dvanásť mesiacov 380 – 450 mm.

Pôda je v majetku viac ako 2 000 FO, viac PO, cirkví, a štátu, pričom všemožne sa podporuje jej nákup pre členov družstva, respektíve do majetku družstva. Koncom rolu 2008 zostalo z pôvodných 764 členov družstva 305 majiteľov - družstevníkov (z toho 128 v starobnom dôchodku a 39 členov nepracujúcich v družstve) a cca 220 majiteľov DPL, ktorých súhrnný majetkový podiel na celkovom majetku družstva nereprezentuje viac ako 1 %. Počas 20 ročnej koncentrácie majetku sa použil hlavne spôsob odkupovania ale aj napr. dedenie alebo darovanie. Podstatným majiteľom firmy sa postupne stal širší manažment, ktorý má takto najužšiu osobnú zodpovednosť za výsledky hospodárenia, resp. za stratu alebo zveľadenie majetku.

Organizačno – riadiacu štruktúru PD Sokolce znázorňuje príloha č. 3.

PD Sokolce sa počas transformačného procesu nerozdelilo, ale naopak rozšírilo svoje hospodárenie na poľnohospodárskych pôdach krachujúcich, teritoriálne blízkych poľnohospodárskych subjektov.

Hlavným výrobným zameraním poľnohospodárskeho družstva je poľnohospodárska prvovýroba, t. j. rastlinná a živočíšna výroba. Družstvo počas svojho vývoja príbežne prispôbovalo štruktúru výroby meniacim sa základným výrobným podmienkam a širšiemu vonkajšiemu ekonomickému prostrediu, ako i trhovým možnostiam.

Oproti pôvodným 660 pracovníkom zamestnáva v súčasnosti 225 pracovníkov (z toho 88 nečlenov).

V rámci rastlinnej výroby (RV) sa vylúčilo z pôvodnej výroby vinohradníctvo, ovocinárstvo a zeleninárstvo a v súčasnosti sú v štruktúre osevu zastúpené základné obiloviny 47 %, kukurica na zrno 20 %, olejniný 16 %, krmoviny 10 %. V 20 ročnom priemere dosahuje v prípade jednotlivých plodín nasledovné ha úrody: pšenica 5,5 t, jačmeň jarný 5,0 t, kukurica na zrno 7,1 t. Pre potreby RV je k dispozícii moderný strojový park, ktorý podľa

potrieb a možností neustále obnovuje v záujme zvýšenia efektivity výroby a produktivity práce. Postupne sa dobudovali skladovacie kapacity pre zrniny, 18 000 t v silách a 17 000 t v hangárových skladoch. Pozberová linka a suš. kapacita je dimenzovaná na denný príjem cca 800 t kukurice. Vo vlastnom pšeničnom mlyne sa spracuje ročne cca 2 500 – 3 000 t potravinárskej pšenice, a múku dodáva voľne loženú resp. vo vreciach stredným pekárňam.

Vo výrobní kŕmnych zmesí (KZ) ročne družstvo vyrába cca 11 000 t rôznych druhov KZ pre všetky druhy a kategórie hospodárskych zvierat .

Tržby za vybrané komodity (tab. č. 7)

V tis. SK	2000	2004	2008
Tržby z RV	52 663	65 308	95 480
Tržby z múky	18 556	22 040	18 048
Tržby z KZ	18 220	5 036	1 575

Zdroj : Účtovné závierky (2000 – 2004 – 2008)

V rámci diverzifikácie činnosti v družstve postupne zriadili 4 maloobchody na predaj mäsa a mäsových výrobkov a od roku 1998 prevádzkujú verejnú čerpaciu stanicu pohonných hmôt.

Vlastnou stavebnou skupinou sa realizujú externé zákazky stavebného charakteru a riešia úlohy i na úseku vlastnej investičnej a opravárenskej činnosti.

Na 6 hospodárskych dvoroch špecializovaných na chov jednotlivých druhov hospodárskych zvierat (HZ) chovajú 2 300 ks HD, z toho 760 ks dojníc a 11 000 ks ošípaných, z toho 1 020 ks prasníc. Súčasné stavy sú redukované oproti niekdajšiemu maximálnemu počtu HZ v prípade hovädzieho dobytku na 65 % a v prípade ošípaných na 55 %.

Takýto stav bol dosiahnutý vplyvom nepriaznivého cenového vývoja predávaných komodít, ale výrazný ohľad bol braný i na optimálnu využiteľnosť modernizovaným a aj ekologickým podmienkam vyhovujúcim výrobným kapacitám, ako i objemu medziproduktov vlastnej výroby. Udržateľnosť a ekonomická opodstatnenosť ŽV na takejto úrovni je možná len neustálym vylepšovaním intenzity výroby, produktivity práce a znižovania nákladov na jednotku produkcie.

Tržby za vybrané komodity ŽV (tab. č. 8)

V tis. SK	2000	2004	2008
Tržby z ŽV	196689	198085	187253
mlieko	47957	68974	69682
hov. mäso	22295	22110	16077
bravčové mäso	120898	103908	96442
brojlery	5292	2896	4911

Zdroj : Účtovné závierky (2000 – 2004 – 2008)

Krátkodobým cieľom spoločnosti je: dosiahnuť 100% využitie nehnuteľností vo vlastníctve spoločnosti a to ich rekonštrukciou, prípadne ich prenajatím tretím osobám, aby nechátrali, nestrácali na hodnote a boli schopné prinášať úžitok a následne v dôsledku vytvorenia nových a udržiavania súčasných pracovných miest aj obyvateľom obcí v jeho teritoriálnej pôsobnosti.

Možno jednoznačne povedať, že prioritou družstva je stabilizácia poľnohospodárskej výroby a s tým súvisiaca podpora chovu hospodárskych zvierat.

Medzi konkrétne ciele možno zaradiť:

a) v oblasti stabilizácie rastlinnej výroby:

- zamerať sa na zefektívnenie výroby obilnín a olejnín
- zabezpečiť dostatočnú a efektívnu výrobu krmív
- stabilizácia plodín v RV
- obnova strojového parku a nákup novej a modernej mechanizácie

b) v oblasti stabilizácie živočíšnej výroby:

- využitie kapacít spojených s chovom hovädzieho dobytku
- zabezpečiť stabilizáciu produkcie mlieka
- dostatok krmív pre ŽV
- rekonštrukcia ustajňovacích kapacít za účelom zvýšenia welfare zvierat
- získanie šľachtiteľského chovu ošípaných (prasničky a kance)
- obnova strojového parku a nákup novej a modernej mechanizácie
- riešenie hnojovicovej koncovky pri chove ošípaných a hnojnej koncovky v chove HD

Dlhodobým cieľom družstva je čo najefektívnejšie zhodnotenie vstupov vo výrobnom procese, zvyšovanie hospodárskej prosperity, uspokojovanie potrieb zákazníkov, udržanie dobrých obchodných kontaktov.

Ciele, ktoré si spoločnosť z dlhodobého hľadiska vymedzila sú:

- zabezpečiť trvalý ekonomický rozvoj a stabilitu podniku
- dosiahnuť maximálny zisk pri minimálnych nákladoch
- zlepšiť výkonnosť a prosperitu organizačných zdrojov
- produkovať hygienicky nezávadné a ekologicky čisté výrobky
- zlepšiť pracovné prostredie, v ktorom podnik realizuje výrobu
- sociálnou politikou podporovať zlepšenie pracovných podmienok zamestnancov a zvýšenie miezd zamestnancov
- prispievať k tvorbe životného prostredia

SWOT analýza družstva PD Sokolce

SWOT analýza podniku PD Sokolce

Silné stránky	Slabé stránky
• stabilizovaný výrobný program, • nepretržite venovaná pozornosť kvalite vyrábanej produkcie, • zmluvne zabezpečený odbyt vyrábanej produkcie • blízkosť odbytových miest, • nízka fluktuácia kvalifikovaných pracovníkov,	• pomerne vysoká nákladovosť, • nedostatočná technická a technologická vybavenosť
Príležitosti	Ohrozenia
• V hľadaní a využívaní prírodných daností regiónu • v spracovaní časti výroby • v zmluvnom nákupe produkcie	• vplyv počasia • vzhľadom na koncentráciu HZ možnosť prenosu chorôb • vývoj cien v EÚ

Zdroj : Vlastné vypracovanie

4.4. Analýza čerpaných bankových úverov v skúmanom podniku

Poľnohospodárske družstvo Sokolce na zabezpečenie operatívnej prevádzky ako i na realizáciu dlhodobých investičných zámerov využíva bankové úvery. Družstvo v priebehu svojho vývoja využívalo možnosti čerpania rôznych úverových produktov vyprofilovaných špeciálne pre poľnohospodársku prvovýrobu v tom ktorom období. Pri analýze čerpania špeciálnych bankových úverov je rozumné rozdeliť časový interval na tri úseky :

- Roky od 1993 do 2000 – obdobie po vzniku SR po obdobie pred vstupom do EÚ,
- Roky od 2001 do 2004 – predvstupové obdobie SR do EÚ,
- Roky od 2004 do 2008 – obdobie po vstupe SR do EÚ .

V období rokov 1993 – 2000 bankové úvery tvorili len malú časť zdrojov financovania podnikových potrieb, nakoľko ako podnik všeobecne prosperujúci dokázal financovanie zabezpečiť vysokým podielom z vlastných zdrojov.

Úverová angažovanosť bola obmedzená i kvôli pasívnejšej investičnej činnosti ktorej financovanie bolo zabezpečené okrem vlastných zdrojov aj dotáciami od štátu. V neposlednej miere treba poukázať i na vysokú úroveň úrokov na poskytované úvery v tom období, ktoré dosiahli v niektorých prípadoch ponúkaných bankových produktov i 20 % p. a.. Priemerná úroková miera na poskytnuté bankové úroky v agrozozorte v hodnotenom období je uvedená v tabuľke č. 1.

PD Sokolce v tomto období využívalo ponúkané bankové úvery na financovanie prevádzkových potrieb, hlavne pri zabezpečovaní vstupov do výroby. Komerčnou bankou pri zabezpečovaní týchto zdrojov bola Všeobecná úverová banka a. s. pobočka Komárno až do roku 1997, odkedy sa k nej svojimi úverovými produktmi, vysoko špecializovanými pre poľnohospodársku klientelu pričlenila i Poľnobanka a. s. filiálka Komárno, ktorá bola v tom čase i servíznou bankou pre možnosť využitia poskytnutých zdrojov zo špecializovaných štátnych fondov ŠPFPP, ŠFTR, ŠFOZPPE.

Ako typický príklad môžeme uviesť uzatvorenú úverovú zmluvu č. 1/97 vo Všeobecnej úverovej banke a. s. pobočka Komárno predmetom ktorej bolo poskytnutie krátkodobého úveru na obežné prostriedky vo výške 3 000 000 SKK pri úrokovej sadzbe 20,00 % p. a.. Úver bol poskytnutý na obdobie 6 mesiacov pri priebežnom splácaní a zabezpečenie úveru bolo realizované zmluvou o zriadení záložného práva k hnutelnému majetku pri 82 % krytí záväzku (príloha č. 4).

Poľnobanka a. s. ponúkala podobný úverový produkt ale už špecializovaný pre

poľnohospodárov pomenovaný ako *zelený úver* na nákup osív, sadív, hnojív, chemikálií a pohonných hmôt. V tomto prípade pri poskytnutí rovnakého objemu úveru ako v predošlom prípade bola úroková sadzba výrazne výhodnejšia t. j. 12,3 % p. a. na obdobie 6 mesiacov pri priebežnom splácaní a zabezpečenie úveru bolo hnutelným majetkom, v tomto prípade základné stádo hovädzieho dobytku (dojnice) v hodnote 11 230 tis. SKK ,čo zabezpečilo krytie úveru na viac ako 374 % (príloha č.5)

Ďalší špecializovaný úverový produkt na financovanie zásob na skúmanom subjekte bol úver krytý záložným právom na ktorý znel tovarový záložný list (TZL) vydaný družstvom (príloha č. 6). Nakoľko družstvo už aj v tom čase disponovalo s kvalitnými skladovými priestormi pre zásoby tovarov rastlinnej výroby, ktoré boli akceptované bankou, mohlo využívať tento bankový produkt. Poľnohospodárske subjekty, ktoré nemali dostatočné a požadovaným podmienkam vyhovujúce skladové priestory využívali inštitút verejných skladov a tento bankový produkt čerpali vo forme skladiskových záložných listov (SZL).

Ako príklad môžeme uviesť zmluvu o úvere č. 022/99/161 v ktorej bola dojednaná výška úveru 4 800 600 SKK pri úrokovej sadzbe 23 % p. a. na obdobie 6 mesiacov pri jednorazovom zaplatení úveru aj úrokov spolu v deň splatnosti. TZL ako predmet zabezpečenia bol vystavený na 1 800 t zrna pšenice potravinárskej pri akceptácii sumy záložnej pohľadávky vo výške 2667 SK/t (príloha č. 7).

Na zabezpečenie niektorých investičných zámerov družstvo čerpalo finančné prostriedky prostredníctvom pôžičiek z prostriedkov Štátneho podporného fondu pôdohospodárstva a potravinárstva (ŠPFPP), pričom tieto boli poskytnuté a splácané prostredníctvom Poľnobanky a. s. Bratislava:

- V roku 1996 č. Zmluvy 1.75/P-96/PBPF na nákup traktora John Deer 8300 vo výške 1 500 000 SKK za úrokovú sadzbu 5 % p. a. s dobou splatnosti 30 mesiacov, pričom zábezpeku tvoril predmet kúpy.
- V roku 2000 č. Zmluvy 1.5/P-00/PBPF na nákup samojazdnej rezačky Claas Jaguar 860 vo výške 5 441 174 SKK s úrokovou sadzbou 5 % p. a., čo reprezentovalo 60 % hodnoty z investície. Úver bol konštruovaný na dobu splatnosti 4 rokov a zábezpeku tvoril nakúpený stroj. V priebehu trvania úverového vzťahu bola v roku 2003 dodatkom k zmluve znížená úroková sadzba na 2 % p. a. .

Na skúmanom subjekte sa na niektoré investície agroenvironmetálného charakteru čerpali finančné prostriedky vo forme bezúročnej návratnej pôžičky i z prostriedkov Štátneho fondu ochrany a zveľadenia poľnohospodárskeho pôdneho fondu (ŠFOZPPF), a to :

- V roku 1998 č. Zmluvy 8/3/98 na obnovu závlahového detailu nákupom závlahovej

techniky vo výške 3 632 000 SKK. Nakoľko družstvo splnilo všetky záväzky vyplývajúce z úveru na základe rozhodnutia rady fondu bola mu odpustená splátka pôžičky vo výške 30 % v roku 2000.

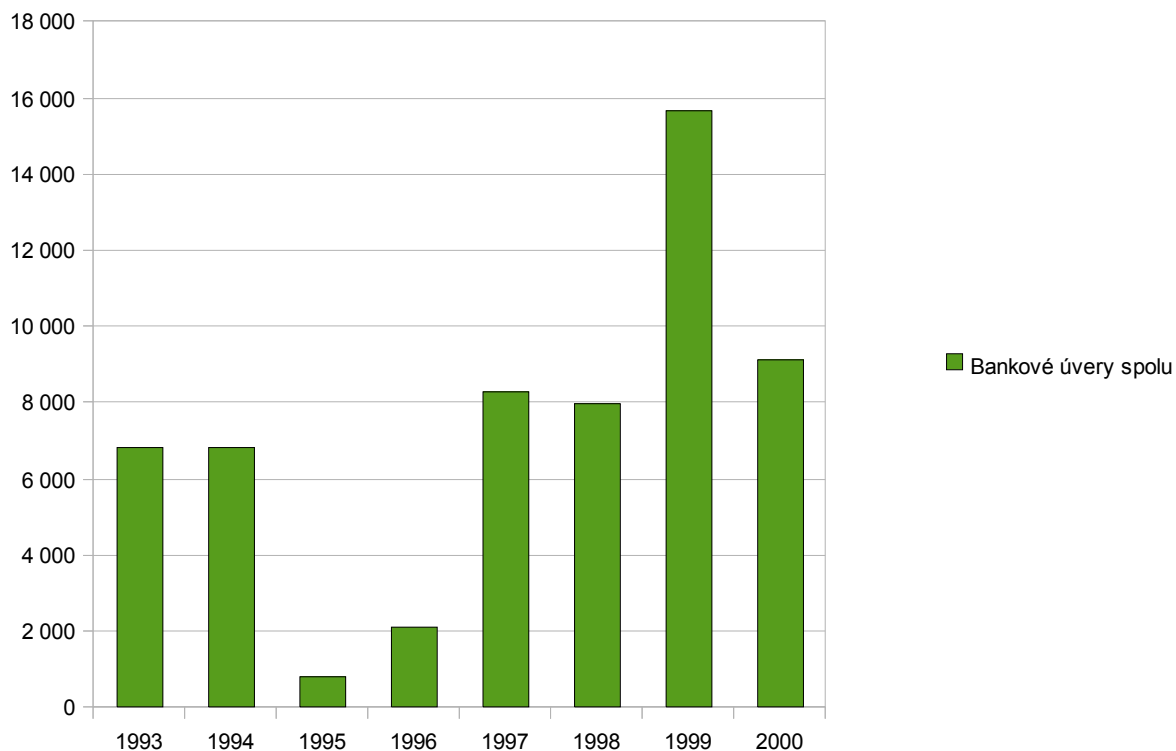
- V roku 1999 č. Zmluvy 2/116/99 na nákup linky pre vývoz a aplikáciu exkrementov hospodárskych zvierat vo výške 1 195 000 SKK.

Hodnota stavu bankových úverov na PD Sokolce (tabuľka č. 9)

V tis. SK	Dlhodobé	Krátkodobé	TZL	Bankové úvery spolu	Pasíva celkom	VH
1993	1 841	5 000	0	6 841	224 242	-871
1994	1 800	5 000	0	6 801	220 752	3 813
1995	798	0	0	798	224 864	4 318
1996	2 099	0	0	2 099	238 809	3 783
1997	5 274	3 000	0	8 274	257 397	9 642
1998	2 950	5 000	0	7 950	283 073	10 193
1999	851	10 000	4 801	15 652	322 203	13 813
2000	5 141	4 000	0	9 141	312 526	23 320

Zdroj : Účtovné závierky 1993-2000

Hodnota stavu bankových úverov na PD Sokolce (obr. č. 7)

Obr. č. 7

Zdroj : Účtovné závierky 1993 - 2000

Obdobie rokov 2001 až 2004 bolo z hľadiska čerpania krátkodobých úverov charakteristické tým, že najväčšou mierou sa využívali krátkodobé úvery kryté tovarovými záložnými listami. Do roku 2002 úverové prostriedky prostredníctvom tohto typov úverov boli čerpané od Poľnobanky a. s. a od roku 2003 UniBankou a. .s. Bratislava.

Prehľad o čerpaní tohto úverového produktu je znázornený v tabuľke č. 10

Čerpané bankové úvery formou TZL v období rokov 2001 - 2003 (tab. č. 10)

Roky	zmluva o úvere č.	suma úveru	úverová sadzba v %	TZL na
2001	029/00/61	4 000 000	14,5	pšenica potravinárska
2001	014/01/161	4 900 000	11	pšenica potravinárska
2002	010/2002/051	5 000 000	11	pšenica potravinárska
2002	061/2002/051	5 000 000	11	pšenica potravinárska
2003	022/2003/060	5 000 000	3M BRIBOR + 3,3	pšenica potravinárska
2003	066/2003/051	5 000 000	3M BRIBOR + 3,3	pšenica potravinárska

Zdroj : Dokumentácie úverových zmlúv PD Sokolce

Nakoľko družstvo už v tom čase prevádzkovalo pšeničný mlyn, disponovalo dostatočným zdrojom potravinárskej pšenice, ktorá tvorila predmet zálohu TZL. Tovar vzatý do zálohu deklarovaný na TZL musel byť poistený proti škodám spôsobeným živelnou udalosťou a krádeží, pričom poisťná zmluva bola vinkulovaná v prospech poskytovateľa úveru až do doby zaplatenia celej úverovej istiny.

Ďalšou formou úverového produktu, ktorý bol využívaný v uvedenom období na financovanie prevádzkových potrieb a to na nákup osív, chemických ohraných prostriedkov, hnojív a komponentov do kŕmnych zmesí bol krátkodobý úver so splatnosťou do 6 mesiacov respektíve 12 mesiacov. Zabezpečenie úveru bolo riešené alternatívne :

- časťou majetku evidovaného v zásobách,
- kombináciou niektorých druhov zásob v majetku družstva, respektíve formou TZL a záručnej listiny Slovenskej záručnej banky v hodnote nad 60% poskytnutého úveru

V prípade splnenia všetkých podmienok uvedených v bankovej zmluve zo strany družstva bola možnosť čerpania nenávratného finančného príspevku v zmysle podmienok Programu na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery a jednorazových nenávratných finančných príspevkov. Maximálna výška finančného príspevku na prevádzkové úvery bola vo výške 5 % z istiny úveru.

Financovanie investičných zámerov bolo uskutočňované vo veľkej miere

samofinancovaním. Dlhodobé úvery na financovanie rozvojových plánov podniku boli čerpané len vo vzťahu k niektorým konkrétnym, investične veľmi náročným nákupom vybraných poľnohospodárskych strojov. Konštrukciu takéhoto úverového obchodu môžeme znázorniť na príklade nákupu obilného kombajnu Claas Lexion 450 s príslušenstvom na financovanie ktorého bola uzavretá zmluva č. 030/2003/051 v sume 7 800 000 SKK. Podmienkou čerpania tohto úveru bolo predloženie dokladov o zabezpečenie úveru a to :

4. zmluvy o zabezpečovacom prevode práva na predmet kúpy,
5. záručná listina Slovenskej záručnej a rozvojovej banky vo výške 2 300 000 SKK,
6. zmluva o spätnom odkupe uzatvorená medzi bankou a dodávateľom predmetu úveru,
7. blanco zmenka vystavená klientom v prospech banky,
8. vinkulácia poistného plnenia.

Z uvedeného je zrejmé, že podmienky na čerpanie takéto druhu úveru boli v tomto období veľmi zložité, čo malo za následok pomerne malé využívanie týchto foriem financovania investičnej činnosti.

Úroková sadzba na uvedený úver bola určená vo výške 6 mesačného briboru + 2,3 % p. a.. Splácanie úveru bolo rozdelené v rovnomerných štvrtročných splátkach na obdobie 42 mesiacov.

Výhodou takejto úverovej konštrukcie bolo pre družstvo možnosť čerpania nenávratného finančného príspevku s Programu na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov vo výške 15 % z istiny úveru.

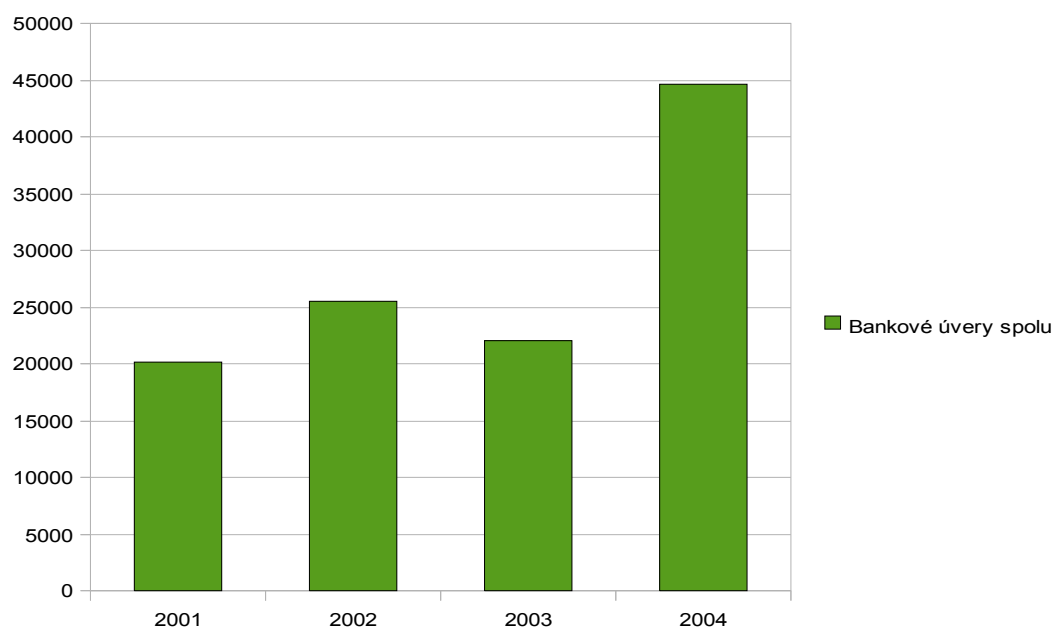
Prehľad stavu bankových úverov v tomto období znázorňuje tab. č. 11

Stav bankových úverov v období 2001 – 2004 (tab. č. 11)

V tis. SK	Dlhodobé	Krátkodobé	TZL	Bankové úvery spolu	Pasíva celkom	VH
2001	3 991	7 569	8 625	20 185	343 246	21 656
2002	2 741	5 000	17 860	25 591	371 578	13 420
2003	8 291	5 000	2 721	22 012	383 246	-3 839
2004	17 691	8 000	19 000	44 691	412 984	9 575

Zdroj : Účtovné závierky 2001 – 2004

Stav bankových úverov v období 2001 – 2004 (obr. č. 8)

Obr. č. 8

Zdroj : Účtovné závierky 2001 – 2004

Posledný podinterval t. j. roky 2005 – 2008 hodnoteného obdobia bol charakteristický výraznou zmenou agrárneho odvetvia, ktoré bolo spôsobené vstupom SR do EÚ. Prevzatie nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky výraznou mierou ovplyvnilo hospodárenie a finančnú situáciu aj PD Sokolce. Hlavným nástrojom financovania sa stal Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF) a spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu.

Financovanie poľnohospodárstva po vstupe do EÚ sa výrazne zmenilo. Systém poskytovania podpôr ako transferov do poľnohospodárstva veľkou mierou ovplyvnili správanie sa komerčných bánk.

Na skúmanom poľnohospodárstvom podniku z hľadiska financovania prevádzkových potrieb bol prvý krát uzavretý úverový obchod, ktorý bol konštruovaný využitím priamych platieb a to v rámci zabezpečovacieho mechanizmu, kedy banka zriadila záložné právo k uvedeným podporám ako pohľadávkam poľnohospodárskeho podniku voči PPA. Úverový rámec bol poskytnutý vo výške 70 % z nárokovateľnej sumy dotácie, pričom zriadením záložného práva družstvo postúpilo realizovanú platbu podpory vo výške skutočne čerpaného úveru banke.

Úverujúcou bankou bola UniBanka a. s. Bratislava, zmluva bola podpísaná v roku 2006 a prvý krát čerpaný v roku 2006. Nakoľko úver bol revolvingového charakteru družstvo ho

každoročne obnovuje po predložení jednoduchej žiadosti ako i vyhlásenia žiadateľa o skutočných výškach podpory v predošlom roku a po predložení fotokópií rozhodnutí o poskytnutí priamych platieb na účet družstva.

Uvedený úverový produkt bol využívaný na získanie úverových zdrojov podľa jednotlivých rokov nasledovne :

- v roku 2006 - 20 mil. SKK,
- v roku 2007 - 26 mil. SKK,
- v roku 2008 - 26 mil. SKK

Nakoľko družstvo má možnosť zabezpečiť ďalšie finančné prostriedky vo forme kontokorentného úveru v rôznych komerčných bankách (UniCredit banka, Tatra banka, VÚB banka), nevyužíva iné úverové produkty na zabezpečenie krytia svojich prevádzkových potrieb. Ďalším dôvodom využívania týchto foriem úverov je ich pomerne nenáročné administrovanie pri vypracovaní žiadosti o ich poskytnutie ako i dané predmety zabezpečenia a v neposlednej miere voľné využitie poskytnutých finančných prostriedkov pre zabezpečenie všetkých druhov prevádzkových potrieb družstva.

PD Sokolce svoju investičnú politiku v tomto období zameralo hlavne na splnenie agroenvironmetálnych podmienok výroby a to hlavne v oblasti chovu ošípaných ako i na modernizáciu strojovej vybavenosti v chove HD. Na uskutočnenie týchto zámerov vypracovalo štyri projekty v rámci programu SAPARD v ktorom spolufinancovanie investičného zámeru bolo na úrovni 50 % projektovaných nákladov. Boli to nasledovné projekty :

3. Riešenie hnojovicovej koncovky na hospodárskom dvore Holiare
4. Riešenie hnojovicovej koncovky na hospodárskom dvore Brestovec
5. Riešenie hnojovicovej koncovky na hospodárskom dvore Sokolce
6. Obstaranie strojov a zariadení v chove HD

Nakoľko čerpanie dotačných zdrojov bolo možné až po celkovej realizácii a vyfinancovaní uvedených projektov, z dôvodu vysokej finančnej náročnosti týchto investícií a pri nedostatku vlastných finančných prostriedkov na uvedený zámer, bolo družstvo odkázané na čerpanie špeciálneho úverového produktu.

Úverová konštrukcia zohľadňovala finančné potreby predložených projektov v tom zmysle že pri splácaní úveru umožnila realizáciu mimoriadnej splátky vo výške finančného príspevku zo SAPARD bez sankčného postihu a vo forme dodatku upravila výšku jednotlivých splátok istiny zohľadnením mimoriadnej splátky.

Na zabezpečenie týchto úverových produktov boli zriadené záložné práva k nehnuteľnostiam, resp. k hnutelným veciam.

Tieto úvery boli čerpané na základe dvoch úverových zmlúv a to postupne v roku 2005 a 2006, pričom doba splatnosti bola určená na 4 roky.

V rámci Sektorového operačného programu (SOP), družstvo vypracovalo projekt v roku 2006 na výstavbu pozberovej linky na spracovanie a skladovanie produktov RV, v ktorom požiadalo PPA o poskytnutie finančného príspevku vo výške 40 % oprávnených nákladov. Pravidlá na čerpanie dotácie boli totožné ako pri programe SAPARD. Nakoľko hodnota investície prekročila čiastku 75 mil. SKK, družstvo požiadalo o financovanie obstarania tohto majetku pri možnosti postupného čerpania úveru až do 17 mesiacov od zahájenia výstavby. Splatosť istiny úveru bola určená na 8 rokov, úver teda má charakter dlhodobého úveru pri úrokovej sadzbe 3M BRIBOR + 2,5 % p. a.

Pri splácaní úveru bola zohľadnená možnosť mimoriadnej splátky po obdržaní splátky finančného príspevku od PPA. Zabezpečenie úveru bolo zriadením záložného práva k nehnuteľnostiam, zriadením záložného práva k hnutelnej veci, zriadením záložného práva k budúcej pohľadávke - dotáciám voči PPA. Úver poskytla UniBanka a. s. Bratislava.

V ďalšom období družstvo vypracovalo investičný projekt v rámci Programu rozvoja vidieka (PRV) 2007 – 2013, ktorého rozpis podľa predmetov investícií ako i časového rozvrhu je v prílohe č. 8.

Výška dotačnej podpory v tomto prípade je 40 % investičných nákladov. Na realizáciu uvedeného projektu družstvo čerpá úverové prostriedky formou splátkových úverov na jednotlivé predmety investície aj od rôznych nebankových finančných inštitúcií, ako napr. Impulse-Leasing Slovakia s. r. .o. Bratislava, UniCredit Leasing a. s. Bratislava a S Slovensko s. r. o. Bratislava. Spoločnou charakteristikou týchto úverových produktov :

- sú to splátkové úvery strednodobého charakteru, poskytnuté na obdobie 4 -5 rokov,
- záruka je formou Zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k predmetu financovania a dohodou o vyplňovacom práve k blankozmenke,
- predmet úveru musí byť poistený proti živelným udalostiam, resp. krádeži

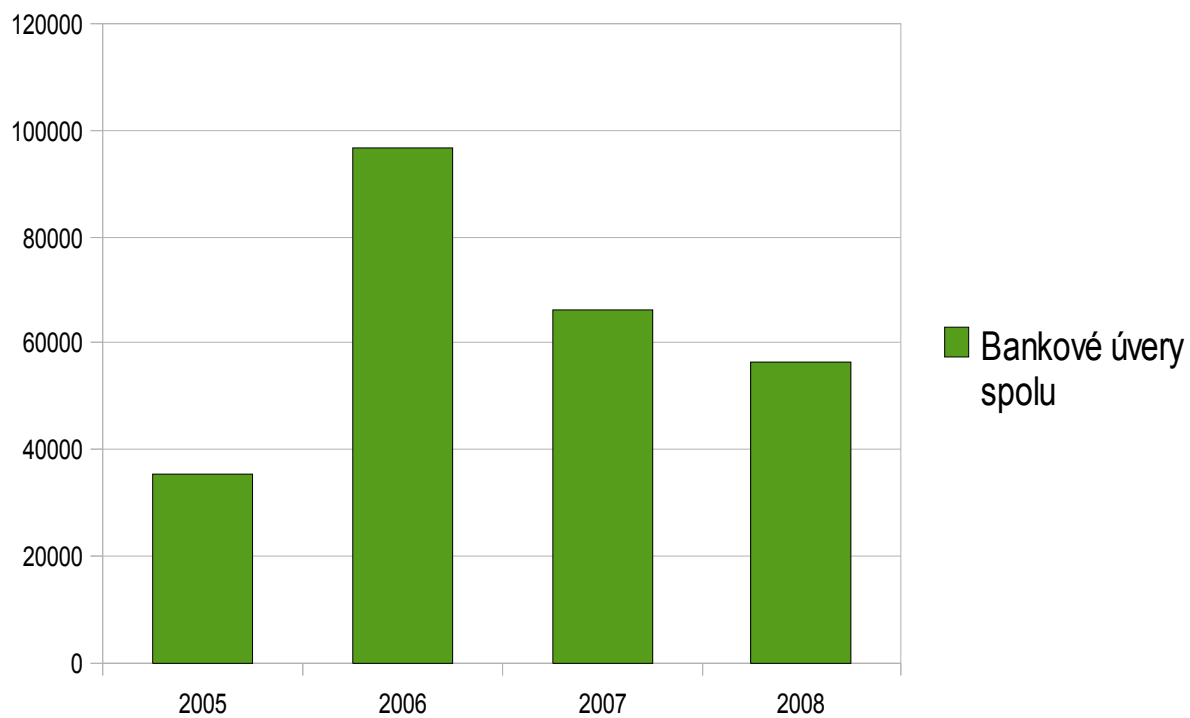
Na financovania tohto projektu v nasledujúcich rokoch 2009 - 2010 družstvo počíta i s využitím špeciálneho úverového produktu k tomuto programu i z bankových inštitúcií.

Stav bankových úverov v období 2005 – 2008 (tab. č. 12)

V tis. SK	Dlhodobé	Krátkodobé	TZL	Bankové úvery spolu	Pasíva celkom	VH
2005	27 143	8 033	0	35 143	416 183	7 287
2006	78 630	17 918	0	96 548	486 438	3 234
2007	48 749	17 567	0	66 316	489 159	8 176
2008	37 810	18 557	0	56 376	488 997	3 936

Zdroj : Účtovné závierky 2005 – 2008

Stav bankových úverov v období 2005 – 2008 (obr. č. 9)

Obr. č. 9

Zdroj : Účtovné závierky 2005 – 2008

4.5. Zhodnotenie vplyvu čerpaných bankových úverov na vývoj štruktúry zdrojov majetku a niektoré pomerové ukazovatele na skúmanom podniku

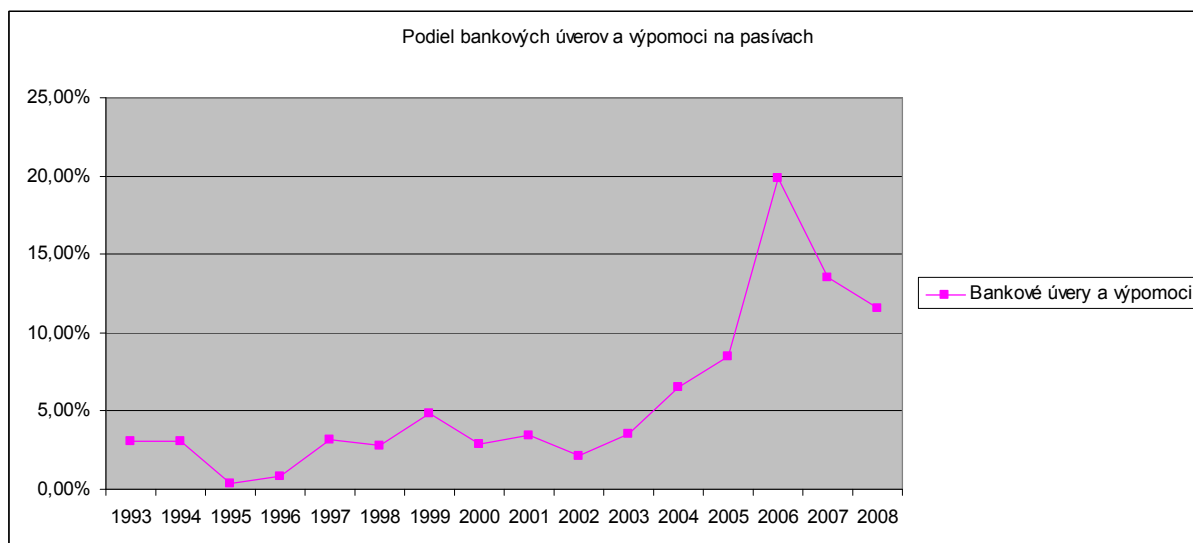
Rozsah použitia cudzieho kapitálu na financovaní potrieb podniku je kvantifikovaný v tab.

č. 13.

Prehľad o stave a štruktúre zdrojov majetku							
	Vlastné imanie	Bankové úvery a výpomoci	bankové úvery dlhodobé	bežné bankové úvery	Cudzie zdroje	Časové rozlíšenie	Pasíva spolu
1993	143 352	6 841	1 841	5 000	80 577	313	224 242
1994	148 632	6 800	1 800	5 000	71 313	807	220 752
1995	158 320	798	798	0	65 450	1 094	224 864
1996	204 336	2 099	2 099	0	32 989	1 484	238 809
1997	213 183	8 274	5 274	3 000	42 314	1 900	257 397
1998	225 942	7 950	2 950	5 000	55 274	1 857	283 073
1999	245 533	15 652	851	14 801	72 095	4 575	322 203
2000	266 279	9 141	5 141	4 000	41 121	5 126	312 526
2001	282 386	11 560	3 991	7 569	45 159	7 175	334 720
2002	290 760	7 741	2 741	5 000	56 564	6 404	353 728
2003	283 132	13 291	8 291	5 000	83 689	7 704	374 525
2004	289 703	25 691	17 691	8 000	98 562	5 719	393 984
2005	291 138	35 143	27 143	8 000	107 942	17 103	416 183
2006	290 925	96 548	78 630	17 918	168 993	26 520	486 438
2007	296 230	66 316	48 749	17 567	147 536	45 393	489 159
2008	296 825	56 367	37 810	18 557	150 866	41 306	488 997
% Podiel							
	Vlastné imanie	Bankové úvery a výpomoci	bankové úvery dlhodobé	bežné bankové úvery	Cudzie zdroje	Časové rozlíšenie	Pasíva spolu
1993	63,93%	3,05%	0,82%	2,23%	35,93%	0,14%	100,00%
1994	67,33%	3,08%	0,82%	2,26%	32,30%	0,37%	100,00%
1995	70,41%	0,35%	0,35%	0,00%	29,11%	0,49%	100,00%
1996	85,56%	0,88%	0,88%	0,00%	13,81%	0,62%	100,00%
1997	82,82%	3,21%	2,05%	1,17%	16,44%	0,74%	100,00%
1998	79,82%	2,81%	1,04%	1,77%	19,53%	0,66%	100,00%
1999	76,20%	4,86%	0,26%	4,59%	22,38%	1,42%	100,00%
2000	85,20%	2,92%	1,64%	1,28%	13,16%	1,64%	100,00%
2001	84,36%	3,45%	1,19%	2,26%	13,49%	2,14%	100,00%
2002	82,20%	2,19%	0,77%	1,41%	15,99%	1,81%	100,00%
2003	75,60%	3,55%	2,21%	1,34%	22,35%	2,06%	100,00%
2004	73,53%	6,52%	4,49%	2,03%	25,02%	1,45%	100,00%
2005	69,95%	8,44%	6,52%	1,92%	25,94%	4,11%	100,00%
2006	59,81%	19,85%	16,16%	3,68%	34,74%	5,45%	100,00%
2007	60,56%	13,56%	9,97%	3,59%	30,16%	9,28%	100,00%
2008	60,70%	11,53%	7,73%	3,79%	30,85%	8,45%	100,00%

Zdroj : Účtovné závierky 1993 – 2008

Vývoj Bankových úverov a výpomocí za obdobie 1993 – 2008 (obr. č. 10)

Obr. č. 10

Zdroj : Účtovné závierky 1993 – 2008

Z uvedeného obrázku je zrejmé že najnižšie zastúpenie bankových úverov a výpomocí v štruktúre zdrojov krytia majetku na sledovanom poľnohospodárskom subjekte bolo v roku 1995 a najvyššie v roku 2006.

V období rokov 1993 do 2003 nepresiahla úroveň 5 % a maximálnu hodnotu dosiahla na úrovni na úrovni 19,85 % v roku 2006 a v poslednému roku hodnoteného obdobia klesla na úroveň 13,56 %.

Na základe uvedených vzorcov v časti metodika práce boli vypočítané hodnoty jednotlivých skúmaných pomerových ukazovateľov.

Hodnoty pomerových ukazovateľov (tab. č. 14)

Roky	Celková zadlženosť	Úverová zadlženosť	Stupeň finančnej samostatnosti	Úrokové krytie
1993	0,3593	0,0305	0,5621	-0,2199
1994	0,3230	0,0308	0,4798	6,5909
1995	0,2911	0,0035	0,4134	20,0220
1996	0,1381	0,0088	0,1614	43,0333
1997	0,1644	0,0321	0,1985	19,9430
1998	0,1953	0,0281	0,2446	9,6897
1999	0,2238	0,0486	0,2936	10,3838
2000	0,1316	0,0292	0,1544	33,2992
2001	0,1349	0,0345	0,1599	17,5692
2002	0,1599	0,0219	0,1945	8,9221
2003	0,2235	0,0355	0,2956	-0,6178
2004	0,2502	0,0652	0,3402	5,4995
2005	0,2594	0,0844	0,3708	3,7909
2006	0,3474	0,1985	0,5809	1,8280
2007	0,3016	0,1356	0,4980	2,0871
2008	0,3085	0,1153	0,5083	1,6094

Tab. č. 14

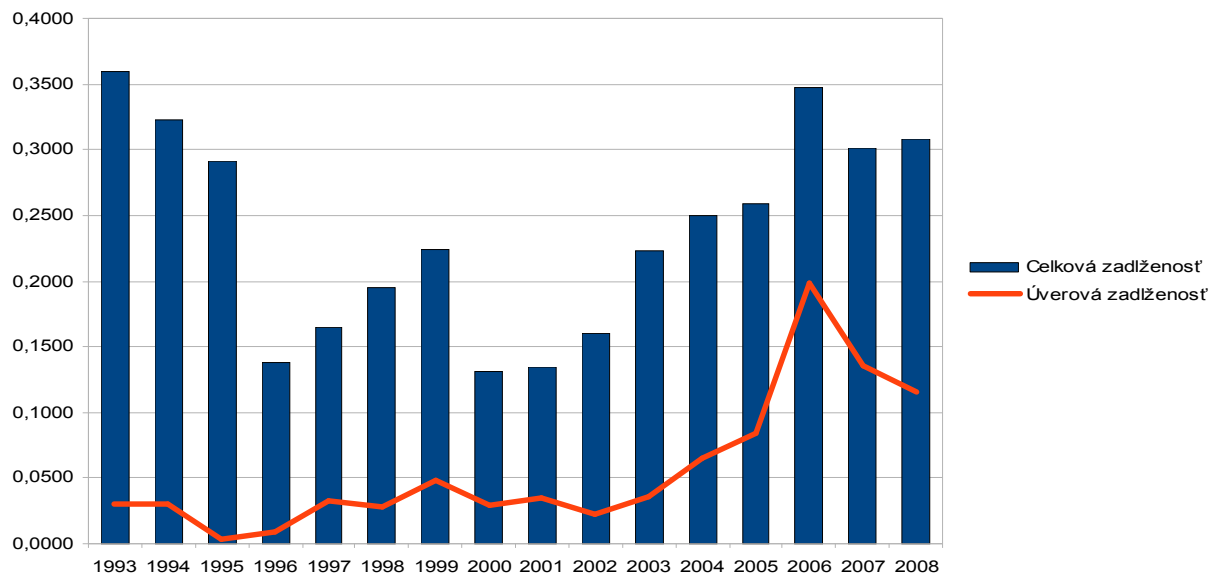
Zdroj : Vlastný výpočet

Stupeň celkovej zadlženosti na PD Sokolce v sledovanom období nikdy neprekročila odporúčanú hodnotu 0,50, keď najvyššia úroveň tohto ukazovateľa bola v roku 1993 0,3593 resp. v roku 2006 0,3474. Z uvedeného je možné usúdiť primeranosť podielu cudzieho kapitálu na financovaní priebežne rastúceho celkového majetku firmy.

Úverová zadlženosť mala rastúcu tendenciu od roku 2003 a kulminovala v roku 2006 odkedy vykazuje vzostupný vývoj.

Ukazovatele zadlženosti nemôžeme chápať ako negatívny jav, pretože za určitých podmienok môže práve rast zadlženosti v zdravých podnikoch viesť k rastu trhovej hodnoty a výkonnosti.

Celková a úverová zadlženosť PD Sokolce v rokoch 1993 – 2008 (obr. č. 11)

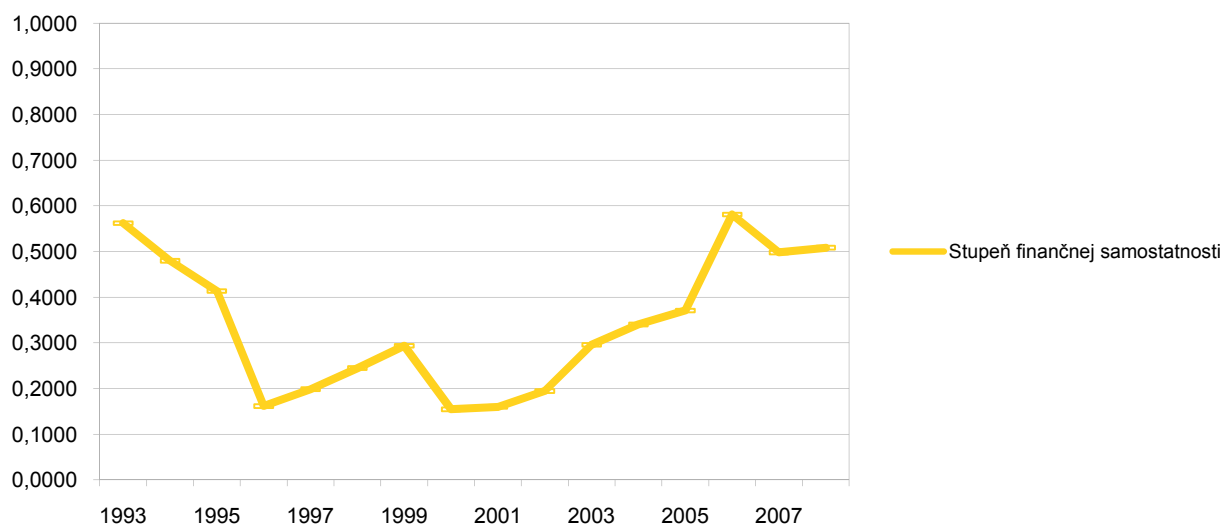

Obr. č. 11

Zdroj : Vlastný výpočet

Po zhodnotení úrovne a vývoja stupňa finančnej samostatnosti na PD Sokolce môžeme konštatovať, že jej hodnota nikdy neprekročila maximálne odporúčanú hodnotu 1, čo znamená, že cudzí kapitál sa podieľal vo veľkej časti skúmaných rokov nižšou mierou na financovaní podnikových potrieb ako vlastný kapitál. Najväčšia hodnota bola v roku 2006 na úrovni 0,5809 a najnižšia v roku 2000 s hodnotou 0,1544.

Stupeň finančnej samostatnosti na PD Sokolce v rokoch 1993 – 2008 (obr. č. 12)

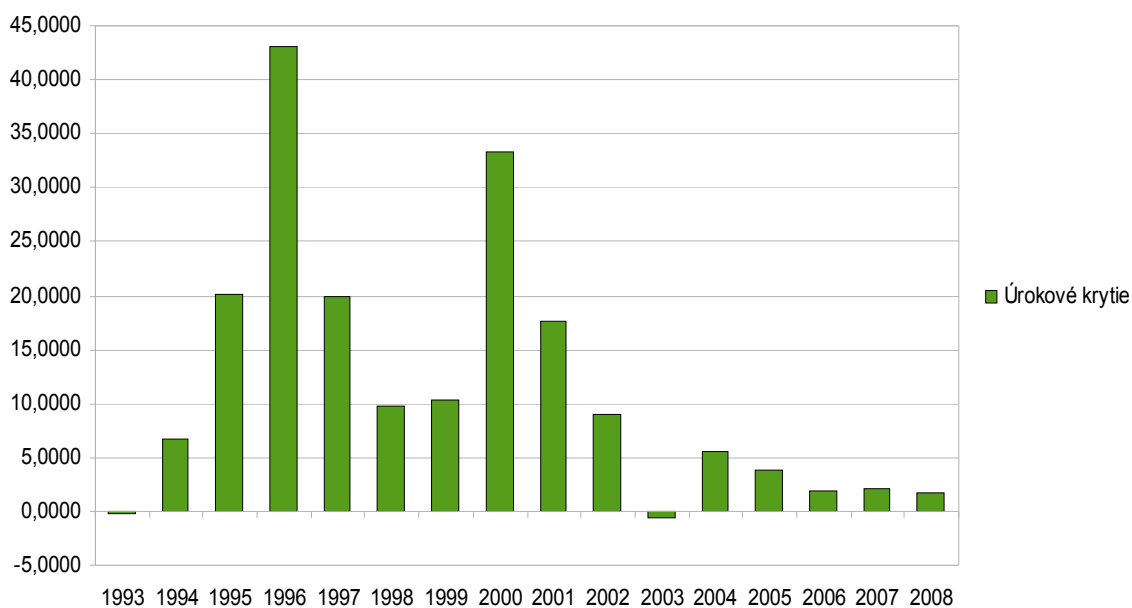

Obr. č. 12

Zdroj : Vlastný výpočet

Z pohľadu ukazovateľa úrokového krytia sa javia ako najhoršie roky 1993 a 2003, v ktorých hodnoty dosahovali záporné hodnoty, čo znamená, že podnik nezarobil ani na úroky z cudzieho kapitálu. Naopak najvyššie hodnoty boli dosiahnuté v rokoch 1996 a 2000, kedy družstvo bolo schopné 43 resp. 33,3 krát zaplatiť úroky zo zisku. I v roku 2006, kedy bol stav bankových úverov v rámci sledovaného obdobia najvyšší (96,5 mil. SKK), dosiahla hodnota úrokového krytia úroveň 1,828.

Úrokové krytie na PD Sokolce v rokoch 1993 – 2008 (obr. č. 13)

Obr. č. 13

Zdroj : Vlastný výpočet

ZÁVER

Poľnohospodárstvo ako odvetvie charakteristické svojou dlhodobou podkapitalizáciou v rámci zabezpečenia potrebných zdrojov na zabezpečenie bežných prevádzkových potrieb ako i perspektívnych investičných zámerov je nutne odkázané na čerpanie i cudzieho kapitálu.

Nezastupiteľné miesto pri poskytovaní cudzích zdrojov pre agrosektor v celom priebehu jeho vývoja, od vzniku SR až do dnešného obdobia má bankový sektor. Ochota bánk požičiavať finančné prostriedky pre podnikateľov pôsobiacich v odvetví poľnohospodárstva je priamo úmerná externým podmienkam politického a hospodárskeho prostredia, ktoré výraznou mierou vplýva na zraniteľnosť a rizikovosť poľnohospodárskej výroby a tým súčasne na jej dôchodkovú situáciu.

Pravdivosť uvedeného konštatovania je dokázateľná analýzou vývoja poskytovania bankových úverov pre tento sektor.

Do obdobia vstupu SR do EÚ bola dostupnosť agrárnych úverov pomerne náročná a komplikovaná z hľadiska podmienok ich získavania. Poskytovali sa najmä pre bežné prevádzkové potreby ako krátkodobé s vysokou úrokovou mierou a vysokou potrebou zabezpečenia. Táto skutočnosť bola evidentná i v prípade čerpania finančných zdrojov z bánk na skúmanom poľnohospodárskom podniku, kedy bankové úvery využíval len v obmedzenej miere. Funkciu bánk čiastočne suplovali na ten účel cielene zriadené štátne fondy, ktoré svojimi podpornými mechanizmami zmierňovali prísne bankové podmienky a zlepšili prístupnosť cudzích finančných prostriedkov pre farmárov.

Výrazným prelomovým obdobím z hľadiska zmeny pohľadu komerčných bankových domov na agrárny sektor bola prointegračná politika SR ale aj nástup zahraničného kapitálu do bankového sektora a výrazne zvýšenie jeho konkurenčného prostredia. Pri využívaní predvstupových fondov sa zvýšila možnosť čerpania hlavne cielených programovo podložených investičných zámerov. Komerčné banky na využitie týchto programov vytvorili špeciálne úverové produkty na spolufinancovanie investičných nákladov. V tomto období sa aktivizovala úverová politika i na hodnotenom družstve.

Ešte výraznejší prelom nastal v úverovaní farmárov po vstupe SR do EÚ a po prebratí všetkých pre Slovensko akceptovateľných foriem Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Obchodné banky kopírovali vývoj poskytovania nárokovateľných platieb pre poľnohospodárov, a na základe toho vytvorili celý rad nových špecializovaných úverových produktov pre financovanie ich potrieb. Pre toto obdobie bolo charakteristické i výrazné

zníženie ceny úverov, ktoré vyplynulo z priaznivého makroekonomického vývoja Slovenského hospodárstva, ako i zo zníženia rizikovosti poľnohospodárskeho odvetvia.

Tento vplyv na zmenu úverovania poľnohospodárov bol evidentný i z výsledku analýzy hodnotenia čerpaných úverových produktov na PD Sokolce. Na prevádzkové potreby sa čerpá bankový úver na priame platby, ale najvýraznejšia zmena nastala v ochote podniku zúčastniť sa na podporovaných rozvojových programoch, s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti poľnohospodárskej prvovýroby modernizáciou jej technickej a technologickej vybavenosti a dobudovaním nutných investičných objektov z hľadiska plnenia environmentálnych podmienok výroby pri zabezpečení podmienok krízovej kontroly.

Identické špecializované úverové produkty sú ponúkané zo strany viacerých komerčných bánk, ktoré sa ale líšia niektorými podmienkami poskytovania. Je úlohou zodpovedného manažmentu analyzovať ponuky na bankovom trhu a na základe tejto vybrať pre firmu najvýhodnejšiu alternatívu.

V niektorých prípadoch sa môže uplatniť pre objektivitu rozhodovacieho procesu i forma tendru pri výbere optimálneho úverového produktu resp. pri výbere poskytovateľa úveru. V tomto rozhodovaní hrá významnú úlohu i história dlhodobého budovaného dobrého mena podniku pri dodržaní všetkých podmienok a záväzkov vyplývajúcich z minulých úverových obchodov.

Cudzie zdroje tvoria významnú súčasť pri financovaní skúmaného poľnohospodárskeho podniku. Pri hodnotení ich podielu na celkovom financovaní potrieb firmy môžeme konštatovať, že počas celého skúmaného obdobia boli dodržané doporučené hodnoty významných pomerových ukazovateľov, ktoré majú bezprostredný vplyv na hodnotenie ekonomickej bonity podniku ako dôležitého ukazovateľa v procese externého hodnotenia družstva.

V ďalšom vývoji agrosektora aj naďalej budú hrať významnú úlohu špeciálne úverové produkty, ktoré zohľadňujú odlišnosti tohto sektora od ostatných odvetví národného hospodárstva. Pri postupnom vyrovnávaní foriem a objemov podpôr pre Slovenské poľnohospodárstvo v rámci SPP EÚ bude veľmi dôležité i paralelné vyrovnávanie podmienok všetkých členských štátov EÚ aj pri možnosti čerpania týchto špecializovaných úverových produktov. Platí to nielen v prípade financovania prevádzkových potrieb ale hlavne pre zabezpečenie rozvoja a možnosti diverzifikácie výroby ako i zastabilizácie najdôležitejšieho výrobného prostriedku poľnohospodára a to poľnohospodárskej pôdy. Preto bude potrebné vypracovať úverové produkty, ktoré porovnateľnými podmienkami s ostatnými štátmi EÚ zabezpečia čiastočné financovanie týchto cieľov.

Úlohou manažmentu i skúmaného poľnohospodárskeho družstva bude v tomto prípade sledovanie vývoja ponuky na bankovom trhu a čo najefektívnejšie využívanie nových foriem špecializovaných úverových produktov v záujme zvýšenia výkonnosti a maximalizácie trhovej hodnoty firmy, ako rozhodujúci cieľ finančnej politiky podniku.

Zoznam použitej literatúry :

ÁRENDÁŠ, MARKO : Makroekonómia I, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2007, s. 210, ISBN 978-80-8069-914-7

BEŇOVÁ, ELENA a kolektív : Financie a mena, Bratislava : Iura edition, spol. s. r. o., 2007, s. 17, 17, 234, ISBN 978-80-8078-142-2

HORVÁTHOVÁ, EVA : Bankovníctvo, Bratislava : Súvaha, spol. s. r. o., 2000, s. 5, 6, 104, 145, ISBN 80-88727-42-1

HUDECOVÁ, IVANA : Poradca, 2010, Žilina : Poradca s. r. o., 2010, s. 123 – 124 , ISSN 1335-1583

KOŠČO, T : Financie a mena, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2004, s. 40, ISBN 80-8069-386-2

KOŠČO, T – SZOVICS, P – ŠEBO, A – TÓTH, M : Podnikové financie, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, s. 82, 158, 165, ISBN 80-8069-725-6

KOŠČO, T – SZOVICS, P – TÓTH, M : Podnikové financie, banky, burzy, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2004, s. 20-21, ISBN 80-8069-349-8

KRUMNOW, J. - GRAMLICH, L. - LANGE, T. A. - DEWNER, T. M. : Bank - Lexikon, Gabler, 2002, s. 143, ISBN: 978-3-409-46116-0

MAJDÚCHOVÁ, HELENA – NEUMANNOVÁ, ANNA : Podnikové hospodárstvo pre manažérov, Bratislava : Iura edition, spol. s. r. o., 2008, s. 214, ISBN 978-80-8078-200-9

PINTER, LUBOMIR : Operácie komerčných bánk na peňažnom a devízovom trhu, Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2008, s. 39, ISBN 978-80-8083-665-8

PRNO, I : Bankové operácie, Bratislava: Iris, 2000, s. 188 – 192, ISBN 80-89018-12-2

SEDLÁK, MIKULÁŠ a kolektív : Podnikové hospodárstvo, Bratislava : Iura edition, spol. s. r. o., 2007, s., ISBN 978-80-8078-093-7

SERENČÉŠ, PETER : Bankové operácie, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2008, s. 19, 190, 274, ISBN 978-80-8069-993-2

SERENČÉŠ, PETER : Financie a mena, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2008, s. 34, 42, 101-109, ISBN 80-8069-768-X

SIVÁKA, R – GERTLER, L - KOVÁČA, U : Riziká vo financiách a v bankovníctve, Bratislava : Sprint dva, 2009, s. 56, ISBN 978-80-89393-03-9

ŠEBO, ALEXANDER : Medzinárodné vedecké dni 2002, IV. Zväzok 2. diel ekonomika, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2002. s. 1391 – 1392, ISBN 80-8069-600-2

VLACHYNSKÝ, KAROL a kolektív : Podnikové financie, Bratislava : Súvaha, spol. s. r. o., 2002, s., ISBN 80-88727-48-0

ZOBORSKÝ, MOJMÍR, IVAN : Ekonomika poľnohospodárstva – 1. prepracované vydanie, Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, s. 316, ISBN 80-8069-758-2

WWW.NBS.SK

WWW.TATRABANKA.SK

WWW.SZRB.SK

WWW.UNICREDITBANK.SK

PRÍLOHY

[illegible]

Financovanie skladiskových záložných listov

zvýhodnené financovanie komodít uložených vo verejných skladoch
zrýchléné posúdenie rizika a financovania až do výšky preddavku stanoveného Tatra bankou
nenáročné na zabezpečenie len komoditou a jednoduchá dokumentácia

Podmienky

- výška min. 33 tis. EUR (avšak max 80% hodnoty komodity)
- splatnosť min. 60 dní max. 300 dní
- zabezpečenie : záložné právo ku komodite, v prípade potreby dodatočné zabezpečenie podľa dohody

Financovanie tovarových záložných listov

3. zvýhodnené a zrýchléné financovanie komodít uložených vo vlastných skladových priestoroch
4. vhodné pre stabilných partnerov Tatra banky

Podmienky

4. výška: min 33 tis. EUR (avšak max. 2/3 komodity)
5. splatnosť: min. 60 dní, max. 300 dní
6. zabezpečenie : záložné právo ku komodite, v prípade potreby dodatočné zabezpečenie podľa dohody

Preklenovací agroúver

- poskytovanie úveru do 2 dní len na základe nároku na priamu platbu, vrátane nároku na podporu na veľké dobytky jednotky
- minimálne nároky na dokumentáciu a zabezpečenie
- možnosť kedykoľvek čerpať a ľubovoľne splácať úver a tak ideálne kontrolovať svoje finančné náklady

Podmienky

- výška min. 17 tis. EUR
- splatnosť : po príchode priamej platby, najneskôr do 30.6. nasledujúceho roka s možnosťou automatickej obnovy
- zabezpečenie : zmenka spoločnosti, aval štatúárov, záložné právo na účty vedené v Tatra Banke a. s. - v zmysle vzájomnej dohody

Agroúver na pôdu

5. financovanie nákupu poľnohospodárskej pôdy ako základného výrobného prostriedku farmára
6. eliminovanie rizík spojených s prenájomom pôdy. Úspora nákladov za nájomné obhospodarovanej pôdy

Podmienky

3. výška: min. 33 tis. EUR
4. zabezpečenie : záložné právo na nakupovanú pôdu, v prípade potreby dodatočné zabezpečenie podľa dohody

Predfinancovanie agroenvironmentu

- rýchle získanie finančných prostriedkov pre podniky zapojené do agroenvironmentálnych opatrení Programu rozvoja vidieka

- predfinancovanie nároku na túto platbu, pomôc preklenúť čakanie na vyplatenie štátom

Podmienky

7. výška: min. 33 tis. EUR
8. splatnosť: po príchode nárokovanej platby od PPA
9. zabezpečovanie: zmenka spoločnosti, aval štatúarov, záložné právo na účty vedené v Tatra Banke a. s. - v zmysle vzájomnej dohody

Investičné úvery

- financovanie investičných aktivít formou strednodobých a dlhodobých úverov (nákup, výstavba a rekonštrukcia nehnuteľnosti, nákup technológií, strojov a zariadení)
- spolufinancovanie projektov podporovaných štrukturálnymi fondami EÚ

Podmienky:

10. výška: min. 66 tis. EUR
11. splatnosť: v zmysle dohodnutého splátkového kalendára
12. zabezpečenie: podľa dohody

Financovanie prevádzkových potrieb

- financovanie potrieb počas celého poľnohospodárskeho roka (nákup osív, sadív, hnojív, chémie, PHM)
- možnosť kedykoľvek čerpať a ľubovoľne splácať úver a tak ideálne kontrolovať svoje finančné náklady

Podmienky:

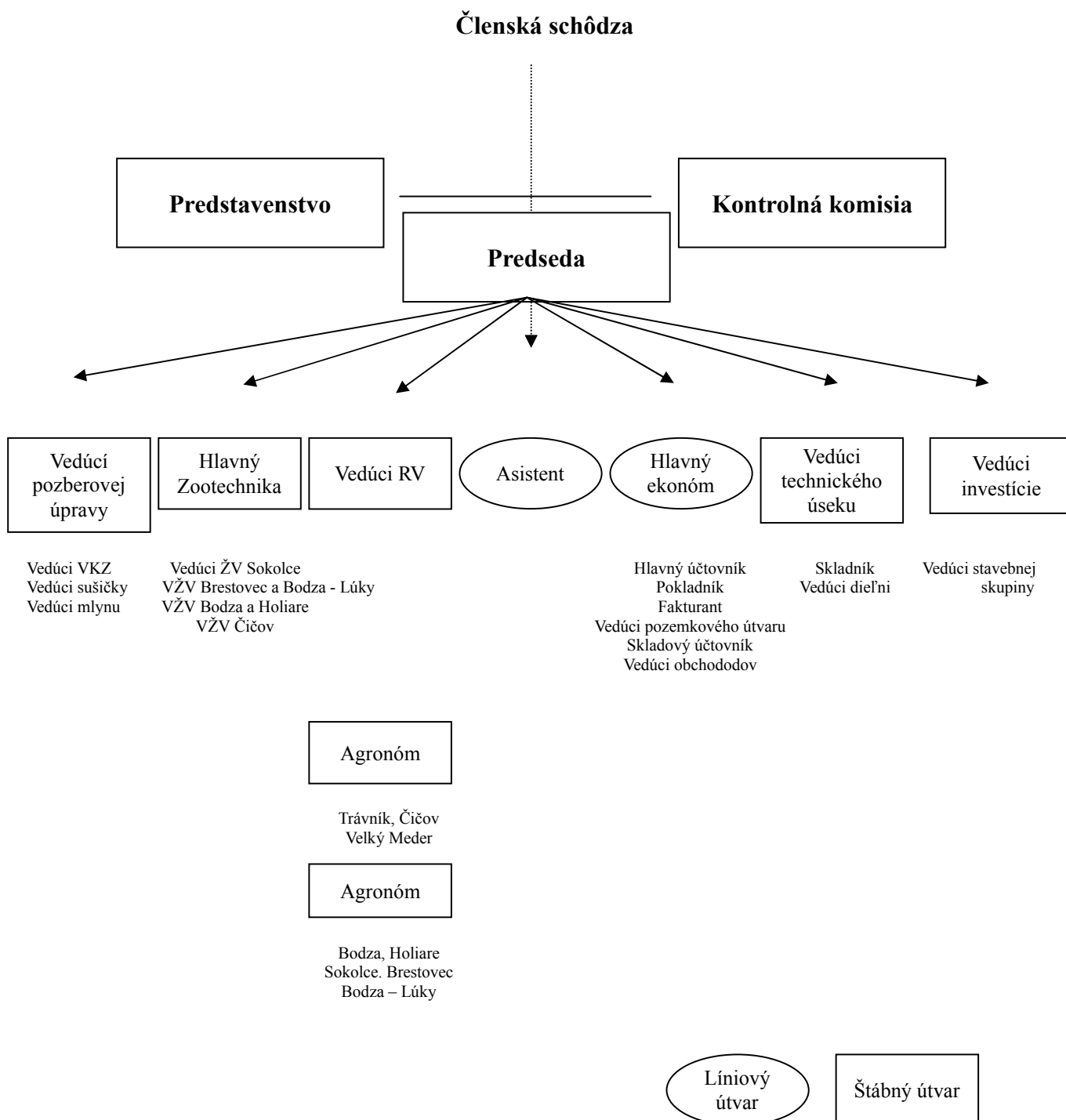
- výška min. 33 tis. EUR
- splatnosť: 1 rok s možnosťou obnovy
- zabezpečenie: podľa dohody

Predfinancovanie intervenčného nákupu obilnín

predfinancovanie ceny komodity ponúkanej na odkúpenie PPA

Zdroj: Tatra Banka a. s.

Príloha č. 3: **Organizačno - riadiaca štruktúra poľnohospodárskeho družstva Sokolce**

Zdroj : Vlastný nákres

ú v e r o v á z m l u v a č.1/97

Všeobecná úverová banka a.s.,
sídlo: námestie SNP č.19, Bratislava 818 56
zastúpená vedúcim odštepného závodu: Ing.Štefanom Koprdom,
riaditeľom Všeobecnej úverovej banky a.s. pobočka Komárno,
IČO 313201 55 DRČ 31320155/600
(ďalej len "banka")

a

klient: Poľnohospodárske družstvo Sokolce
miesto podnikania: Sokolce okres Komárno
IČO 00193267 DRČ 00193267/621
číslo účtu: 2517-142/0200
zastúpení: Ing. Peter Lelkes, predseda družstva
(ďalej len "klient")
Oprávnenie podnikat' v zmysle Výpisu z Obchodného registra
Okresného súdu Nitra Odd.Dr. vložka č. 29/N zo dňa 15.10.1976.

u z a t v á r a j ú

v zmysle §§ 497 a nasl. Obchodného zákonníka č.513/1991 Zb. v
znení neskorších predpisov, túto zmluvu:

I.

Predmet zmluvy

1. Na podklade žiadosti klienta zo dňa 25.06.1997 sa banka zaväzuje poskytnúť krátkodobý úver na obežné prostriedky-revolvingový-zostatkový vo výške 3 000 000,- Sk, slovom trimiliónykorún, číslo účtu: 2313-2517-142/0200
 - 1.1. Dohodnutá úroková sadzba je 20,0 %
 - 1.2. Klient súhlasí s tým , že úrokovú sadzbu je banka oprávnená opakovane jednostranne meniť aj bez dodatku k tejto zmluve
 - a) v závislosti od zmeny cien na finančnom trhu v Slovenskej republike
 - b) ako aj v závislosti od riadneho a včasného plnenia všetkých záväzkov klienta podľa tejto zmluvy,

POĽNOBANKA

ZMLUVA O ÚVERE

číslo: 030/97/161

I. ZMLUVNÉ STRANY

1. POĽNOBANKA, a.s.

Vajnorská 21, 832 65 Bratislava, IČO: 00 681 709

(ďalej len "banka"),

zastúpená: Ing. Tomáš Palacka, riaditeľ filiálky
Ing. Zuzana Csibová, obchodný námestník
(meno a funkcia zástupcu banky)

1.1. obchodné miesto banky: filiálka v Komárne, ul. biskupa Királyja 30
PSČ 945 01 č. tel. 0819 731457 fax: 0819 3372

a

2. KLIENT

Obchodné meno: **Poľnohospodárske družstvo Sokolce**

Sídlo: Sokolce okres Komárno

IČO: 00193267 DRČ: 00193267/621

Zapísaný: v Obchodnom registri (vedenom Okresným súdom Nitra, oddiel: Dr vložka číslo: 29/N, výpis z obchodného registra - zoznam výpisov č: KB-1866/97).

Zastúpený: Ing. Peter Lelkes, predseda predstavenstva, rodné číslo 580622/7218, bydlisko Sokolce 413

František Bajcsi, podpredseda predstavenstva, rodné číslo 460928/752, bydlisko Sokolce 396

2.1. údaje pre doručovanie a komunikáciu:

PSČ: 946 17 č. tel. 0819 96424 fax: 0819 96467

II. ZÁKLADNÉ PODMIENKY ÚVERU

3. Banka sa zaväzuje poskytnúť klientovi pri splnení podmienok dojednaných v tejto zmluve krátkodobý úver

a/ v sume Sk (istina): 3 000 000,-

slovom: trimilióny Slovenských korún,

b/ na úverovom účte číslo: 2022908

c/ za úrokovú sadzbu: 12,30 % p.a.

d/ na účel:

zelený úver na jesenné poľnohospodárske práce 1997 na:

nákup osív, sadív, hnojív, chemikálií, pohonných hmôt.

4. Banke patrí za poskytnutie úveru poplatok (provízia), splatný jednorazovo najneskôr v deň prvého čerpania úveru vo výške: 1,0 % zo sumy úveru.

Zaplatený poplatok pri prijatí žiadosti o úver sa započítava.

ORIGINAL

V Komárne dňa 22. septembra 1999
miesto a dátum (mesiac slovom) vystavenia

Za tento **TOVAROVÝ ZÁLOŽNÝ LIST** podľa zákona č. 144/1998 Z.z.

zaplatíme dňa 8. marca 2000
dátum (mesiac slovom) splatnosti

komu: POĽNOBANKA, a.s., Vajnorská 21, Bratislava
obchodné meno a adresu komu alebo na ňu ísť

slovom: štyr milióny osemsto tisíc šeststo slovenských korún
splatnú u banky: POĽNOBANKA, a.s., Vajnorská 21, Bratislava V: fil. Komárno na farchu účtu číslo: 543419/1200 označenie obchodného miesta

a na zabezpečenie tohto záväzku dávame do zálohu tento tovar:

druh: zrn. pšenice potravinárskej množstvo v tonách: -1800- ton akost: STN 46 1100-2
v hodnote (Sk za tonu):4000,- uložený v: Hanačiarový sklad, Holiarre (miesto kde sa tovar nachádza)

Tento tovar je poistený proti škodám spôsobeným živelnou udalosťou a krádežou
u poistiteľa: SLOVENSKÁ POISTOVNÁ, a.s., Pobočka Komárno poisťovná zmluva (poistka) číslo: 486027

Polnohospodárske družstvo Sokolce
Sokolce, okr. Komárno
obchodné meno a adresu vystaviteľa

Tento tovarový záložný list je zapísaný a jeho odpis uložený v osobitnom zozname vedenom
Ministerstvom pôdohospodárstva SR pod číslom: 124.144.1100-2

Ing. Peter Ielkes, predseda
meno, priezvisko a podpis vystaviteľa

odlások pečiatky a podpis

© Tlačiarňe J. VASCO a. s. Bratislava

Vyhlasenie ručiteľa:

POĽNOBANKA

ZMLUVA O ÚVERE

ČÍSLO: 022/99/161

I. ZMLUVNÉ STRANY

1. **POĽNOBANKA, a.s.**
Vajnorská 21, 832 65 Bratislava, IČO: 00 681 709
(ďalej len "banka"),

zastúpená: Ing. Milan Parai, riaditeľ filiálky
Ing. Zuzana Csibová, vedúci odboru firemného bankovníctva

- 1.1 obchodné miesto banky: filiálka v Komárne, ul. biskupa Királya 30,
PSČ 945 01 č. tel. 0819 731457 fax: 0819 731427

a

2. **KLIENT**
Obchodné meno: **Poľnohospodárske družstvo Sokolce**
Sídlo: Sokolce, okres Komárno
IČO: 00193267 DRČ: 00193267/620
Zapísaný: v Obchodnom registri (vedenom Okresným súdom Nitra, oddiel: Dr, vložka číslo: 29/N, výpis
z Obchodného registra - zoznam výpisov č: KD-2066/99)

Zastúpený: Ing. Peter Lelkes, predseda predstavenstva, r.č. 580622/7218, bydlisko: Sokolce 413
František Bajcsí, podpredseda predstavenstva, r.č. 460928/752, Sokolce 396

- 2.1. údaje pre doručovanie a komunikáciu:
PSČ: č.tel.: 0819/7780108 fax: 0819/7780087

Bežný účet klienta v banke: 543419/1200

II. Základné podmienky úveru:

3. Banka sa zaväzuje poskytnúť klientovi pri splnení podmienok dojednaných v tejto zmluve úver
a/ v sume Sk (istina): 4 800 600,- Sk
slovom: štyr milióny osemtisícšesťsto slovenských korún,
b/ na úverovom účte číslo: 3831934
c/ za úrokovú sadzbu: 23 % p.a.
d/ na účel: úver na financovanie zásob
e/ zabezpečený záložným právom k tovaru na ktorý znie tovarový záložný list vydaný klientom ako
vystaviteľom na rad banky ako jeho prvého nadobúdateľa a splatný v obchodnom mieste banky,
f/ na dobu určenú splatnosťou záložnej pohľadávky podľa obsahu tovarového záložného listu vysta-
veného v súlade s touto zmluvou.
4. Banke patrí za poskytnutie úveru poplatok (provízia) splatný jednorazovo najneskôr v deň
prvého čerpania úveru vo výške 1 % zo sumy úveru. Zaplatený poplatok pri prijatí žiadosti o úver
sa započítava.

Zdroj: PD Sokolce

66